

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Finantsarvestuse õppetool

Kerli Kurg

MIKROETTEVÕTETE MAKSUSTAMINE JA ARUANDLUS

LÄTIS, VÕRDLU EESTIGA

Bakalaureusetöö

Juhendaja: lektor Monika Nikitina-Kalamäe

Tallinn 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Kerli Kurg .....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 134396

Üliõpilase e-posti aadress: kerli.kurg.93@gmail.com

Juhendaja lektor Monika Nikitina-Kalamäe arvamus:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	4
SISSEJUHATUS	5
1. LÄTI MAKSUSÜSTEEM JA MIKROETTEVÕTETE MAJANDUSAASTA ARUANNETELE ESITATAVAD NÕUDED.....	7
1.1. Läti maksusüsteem.....	7
1.2. Läti mikroettevõtete maksustamine	8
1.2.1. Läti mikroettevõtete maksustamine 2015. aastal	8
1.2.2. Läti mikroettevõtete maksustamine 2016. aastal	12
1.3. Läti mikroettevõtete majandusaasta aruannetele esitatavad nõuded	15
2. EESTI MAKSUSÜSTEEM JA MIKROETTEVÕTETE MAJANDUSAASTA ARUANNETELE ESITATAVAD NÕUDED.....	17
2.1. Eesti maksusüsteem	18
2.2. Eesti mikroettevõtete majandusaasta aruannetele esitatavad nõuded.....	22
3. LÄTI JA EESTI MAKSUSÜSTEEMIDE NING MIKROETTEVÕTETE MAJANDUSAASTA ARUANNETELE ESITATAVATE NÕUETE VÕRDLUS.....	24
3.1. Läti ja Eesti maksusüsteemide võrdlus.....	25
3.2. Läti ja Eesti majandusaasta aruannetele esitatavate nõuete võrdlus.....	29
3.3. Hinnang mikroettevõtete maksustamisele Lätis, soovitusel Eestile	30
KOKKUVÕTE	35
SUMMARY	37
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	39
LISAD	42

Lisa 1. Arvutused näite 1 põhjal, eurodes.....	42
Lisa 2. Läti ja Eesti bilansiskeemide võrdlus	43
Lisa 3. Lensnet OÜ kasumiaruanne, eurodes	44
Lisa 4. Humberg Consult OÜ kasumiaruanne, eurodes.....	45
Lisa 5. Pisi-Petri OÜ kasumiaruanne, eurodes	46

ABSTRAKT

Töö pealkirjaks on: Mikroettevõtete maksustamine ja aruandlus Lätis, võrdlus Eestiga.

Käesoleva töö eesmärk oli võrrelda Läti ja Eesti maksusüsteemide ning mikroettevõtete aruandlusele esitatavaid nõudeid tuues välja, kas Läti mikroettevõtete maksustamise põhimõtted võiks mõjutada Eestis registreeritud mikroettevõtete arvu. Töös toodi välja mikroettevõtetele kehtivad maksustamise üldreeglid Lätis, mikroettevõtete maksuseaduse reeglid Lätis, mikroettevõtete maksustamisreeglid Eestis ning mikroettevõtete aruandlusele esitatavad nõuded nii Lätis kui ka Eestis. Eelmainitud infot võrreldi Eesti ettevõtete 2014. aastal esitatud majandusaasta aruannete info põhjal rakendades aruandest saadud müügikäivetele ja kuludele 2016. aastal kehtivaid maksustamise nõudeid. Töös ei puudutatud maksustamise aspektist olulisel määral käibemaksu ega ka sotsiaalset kindlustatust.

Lätis kehtestati 2010. aastal kuni 70 000 latise müügikäibega mikroettevõtetele ühtne maks, mille suuruseks on 9% ettevõtte müügikäibest ning mis sobib eelkõige ettevõtetele, kus on peamisteks kuludeks tööjõukulud. 2016. aastal kehtiva seaduse alusel mikroettevõtete maksu aluseks kuni 100 000 eurone müügikäive. Kuna Eesti mikroettevõtete müügikäive ei ületa 50 000 eurot, jaotamata kasum ei kuulu maksustamisele ning selgelt eristuvaks peamiseks kululiigiks ei ole tööjõukulud, siis ei ole Eesti mikroettevõtetel mõtekas end Läti mikroettevõtete maksu maksjaks registreerida.

Majandusaasta aruannetele kehtivate nõuete võrdluseses ei esinenud olulisi erinevusi. Põhjuseks oli asjaolu, et 2013. aastal võeti vastu Euroopa Liidu direktiiv, mis kehtestas liikmesriikide ettevõtete aruandlusele ühtsed nõuded. Mikroettevõtted võivad esitada majandusaasta aruande, mis koosneb vaid raamatupidamise aruandest. Küll aga võivad Läti mikroettevõtete maksu maksjad esitada raamatupidamise aruande, mis koosneb ainult bilansiaruandest ja kasumiaruandest.

Võtmesõnad: mikroettevõtte, majandusaasta aruanne, Eesti maksusüsteem, Läti maksusüsteem, Läti mikroettevõtete maksuseadus, mikroettevõtete maksu maksja.

SISSEJUHATUS

Töö kirjutamise ajendiks oli Eesti meedias 2015. aasta lõpus ja 2016. aasta alguses kajastatud artiklid, mis titulleerisid Lätis vastuvõetud mikroettevõtete maksuseaduse „Läti majandusimeks“. Meedias avalikustatud info alusel soovisid Eesti ettevõtjad enda mikroettevõtted Lätis registreerida põhjendades soovi madala maksukoormuse ning vähese bürokraatiaga. Ettevõtjad leidsid, et Eestis on nende maksukoormus liiga suur. Bakalaureusetöö eesmärk on võrrelda Läti ja Eesti maksusüsteeme ning mikroettevõtete aruandlusele esitatavaid nõudeid tuues välja, kas Läti mikroettevõtete maksustamise põhimõtted võiks mõjutada Eestis registreeritud mikroettevõtete arvu.

Esimene peatükk tutvustab Läti maksusüsteemi nii üldreegli nõuete kui ka mikroettevõtete maksuseaduse nõuete kohaselt ning võrdleb näidete alusel nende mõju ettevõtte kasumile. Mikroettevõtete maksuseaduse puhul kirjeldatakse eraldi aastani 2015 kehtinud nõudeid kui ka aastal 2016 kehtivaid nõudeid. Lisaks tuuakse välja ka esitatavad maksudeklaratsioonid. Peatükis tuuakse välja mikroettevõtete majadusaasta aruandele esitatavad nõuded Lätis. Peatükk põhineb peamiselt Läti mikroettevõtete maksuseadusel (*Mikrouzņēmumu nodokļa likums*), Läti raamatupidamiseadusel (*Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums*) ja Inguna Leibusi uurimistööl *Micro-Enterprise Tax as Means of Promoting Entrepreneurship in Latvia*.

Teine peatükk tutvustab Eesti maksusüsteemi ning esitatavaid maksudeklaratsioone ja võrdleb neid Lätis kehtivate nõuetega. Peatükis tuuakse välja mikroettevõtete majadusaasta aruandele esitatavad nõuded Eestis. Näite alusel antakse ülevaade Läti mikroettevõtete maksuseaduse ja Eesti maksusüsteemi mõju erinevusest ettevõtte kasumile ning töajoukuludele. Peamiseks allikaks on Eesti Vabariigi Valitsuses vastu võetud Raamatupidamise seadus ning teised Eestis kehtivad maksuseadused.

Kolmas peatükk võrdleb mikroettevõtete maksustamist ja aruandlust Lätis ning Eestis. Võrdluse aluseks on võetud kolme Eesti mikroettevõtte majadusaasta aruanded aastal 2014. Aruande andmete põhjal võrreldakse mikroettevõtte maksustamist Läti üldise maksureegli,

mikroettevõtete maksuseaduse ja Eestis kehtivate nõuete järgi, mis kehtivad aastal 2016. Aruannete põhjal võrreldakse kasumi jaotamise ja mittejaotamise mõju ettevõtete puhaskasumile. Erinevusi võrreldakse ka juhul, kui ettevõtte tööjõukulude suurus on 0 eurot ning kui tööjõukulud on peamiseks kuluartikliks. Peatükk põhineb töö esimesel ja teisel peatükil ning lisatud on ka Eesti meedias avaldatud soovitusel mikroettevõtete maksustamisele Eestis.

Töö on bakalaureusetöö kirjutamise mahunõuete tõttu ülevaatlik ega sisalda kõiki Läti ja Eesti mikroettevõtetega seotud nõudeid ning erandeid. Kõrvale on jäetud käibemaksupoliitikat puudutavad aspektid, kuna käibemaksu puhul on oluline käibe tekkimise koht. Lisaks ei keskendu töö süvitsi sotsiaalsetele aspektidele ning nende võimalikele mõjudele. Maksustamise aspektist on välja jäetud ka ülalpeetavate isikute mõju ning töötavate pensionäride maksustamise erisused. Töö ei sisalda ametlike andmete puudumise tõttu statistilisi andmeid Lätis registreeritud Eesti mikroettevõtete arvu kohta. Lisaks ei ole teada ka Läti mikroettevõtete maksu mõju ulatus Läti majandusele.

1. LÄTI MAKSUSÜSTEEM JA MIKROETTEVÕTETE MAJANDUSAASTA ARUANNETELE ESITATAVAD NÕUDED

Lätis kehtib ettevõtete maksustamisel kaks maksusüsteemi – maksustamise üldreegel ning mikroettevõtete maksuseadus. Maksustamise üldreeglit saavad rakendada kõik ettevõtted, kuid teatud kriteeriumitele vastavad ettevõtted saavad valida ka mikroettevõtete maksuseaduse, mis sisaldab endas ühte ühendmaksu ning millele kehtib soodustatud maksumäär. Seda maksu nimetatakse mikroettevõtete maksuks. (Leibus, 2016) Läti mikroettevõtete aruandlusele esitatavad nõuded põhinevad Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivil 2013/34/EU. Läti mikroettevõtete maksumaksja aruandlusele on esitatud vähendatud nõuded. (Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2015)

1.1.Läti maksusüsteem

Läti enimlevinud äritegevuse vormiks on piiratud vastutusega äriühing (SIA). SIA miinimumkapitaliks on 2800 eurot, millest tuleb sissemaksena kohe tasuda vähemalt 1 euro ning ülejäänud osa pärast asutamist. Lätis maksustatakse üldreegli järgi ettevõtte kasumit 15%-lise maksumääraga ning dividendide väljamaksmisel peetakse neilt kinni 10%. (What is SIA... 2015) Lätis on 2016. aasta miinimumpalgaks 370 eurot kuus ning keskmine palk 664 eurot kuus. (Latvia | Economic Indicators, 2016) Töötaja maksuvaba miinimum on 900 eurot aastas (75 eurot kuus). Tööandja sotsiaalmaksu määr on 23,59% ja töötaja sotsiaalmaksu määr 10,50%. Sotsiaalmaksumäär kokku on 34,09%, millest 2,08 protsendipunkti on töötuskindlustusmaks ja 20 protsendipunkti läheb pensionimakseks. Sotsiaalmaksu maksuobjekti ülempiiriks on 48 600 eurot aastas. Lisaks peab ettevõtte maksma ka äririskimaksu 0,36 eurot kuus iga ettevõtte töötaja kohta. Üksikisiku tulumaksumäär on 23%. Lätis kehtib alates 1. jaanuarist 2016 solidaarsusmaks, mis on sisuliselt kõrgepalgaliste maks.

Maksuobjektiks on sotsiaalmaksu ülempiiri ületav osa. Solidaarsusmaksu määraks on 34,09%, millest 23,59% tasub tööandja ning 10,50%. (Palmbaha, 2016) Käibemaksukohuslaseks tuleb Lätis end registreerida juhul, kui ettevõtte müügikäive ületab 50 000 eurot. Käibemaksu standardmääraks on 21%, vähendatud määraks 12% ning mõningatel juhtudel ka 0%. (Pievienotās vērtības nodokļa likums, 2015) Läti maksustamise üldreegli nõuded on toodud tabelis 2.2, mis on toodud leheküljel 19.

Lätis peab ettevõtte esitama igakuiselt maksudeklaratsiooni, mis sisaldab infot töötaja töötasu suuruse, töötaja töötasult kinni peetud tulumaksu suuruse ja riikliku sotsiaalmaksu suuruse kohta nii ettevõtte osa kui ka töötaja osa. Seega kõrvale jättes käibemaksu puudutava aspekti, peab ettevõtte esitama aastas 12 maksudeklaratsiooni. Kui ettevõtte on käibemaksukohuslane, siis tuleb esitada igakuiselt ka käibemaksudelklaratsioon. (Mandatory State Social insurance Contributions, 2016) Sellisel juhul oleks deklaratsioonide arv ettevõttele 24 deklaratsiooni aastas.

1.2.Läti mikroettevõtete maksustamine

Majanduskriisi tõttu langes aastatel 2008-2009 Lätis äritegevus tuues endaga kaasa tormilise töötusetaseme tõusu ning tööjõu väljavoolu riigist aastatel 2009-2010. 2009. aastal ulatus tööpuudus Lätis 17,5%-ni. Nende tagajärgede kõrvaldamiseks töötati välja mikroettevõtete toetusmeetmete kontseptsioon. See lihtsustas nii start-upide loomist kui ka raamatupidamist, muutis maksud ettevõtjasõbralikumaks, suurendas fondidest raha kättesaamise võimalusi, kiirendas andmete ja informatsiooni edastust. (Leibus, 2016)

Lätis on mikroettevõtteks ettevõtte, kelle näitajad ei ületa bilansipäeval järgnevaid kriteeriume: varad kuni 350 000 eurot, müügikäive 700 000 eurot, keskmine töötajate arv aastas kuni 10 töötajat. Spetsiifilisem arvestus on ettevõtetel, kes kuuluvad mikroettevõtete maksu maksjate hulka. (Nodokļa nomaksas kārtība, 2016) Mikroettevõtete kriteeriumid on esitatud tabelis 2.1, mis asub leheküljel 17.

1.2.1. Läti mikroettevõtete maksustamine 2015. aastal

09. augustil 2010 võttis Läti Seim vastu mikroettevõtete maksuseaduse, mis jõustus 1. septembril 2010. Seaduse eesmärgiks oli vähendada mikroettevõtete halduskoormust ja

maksukoormust ning seda just ettevõtlusega alustamise perioodil. Mikroettevõtete maks on ühtne maks, mida makstakse kord kvartalis ehk neli korda aastas ning mis asendab järgnevaid makse (Mikrouzņēmumu nodokļa likums, 2010):

- 1) kohustuslikud riiklikud sotsiaalkindlustusmaksud, üksikisiku tulumaks, ettevõtlusmaks mikroettevõtte töötajate eest;
- 2) ettevõtte tulumaks, kui mikroettevõtte vastab tulumaksukohustuslasest ettevõtte tunnustele;
- 3) mikroettevõtte omaniku üksikisiku tulumaks mikroettevõtte majandustegevuse sissetulekuosa eest.

Mikroettevõtete maks ei sisalda käibemaksu. (Leibus, 2016)

Läti mikroettevõtete maksu maksjaks saavad end registreerida piiratud vastutusega äriühingud, üksikisikust ettevõtjad, kes tegelevad kalakasvanduse, talupidamise või kauplemisega, ning füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on end maksuametis registreerinud. Mikroettevõtjast maksumaksja pidi 2010. aastal vastu võetud mikroettevõtete maksuseaduse alusel vastama järgmistele kriteeriumitele: aasta müügikäive ei tohtinud ületada 70 000 latti ehk 99 601 eurot; ettevõtte töötajate arv pidi jääma alla 5 töötaja (nende hulgas ka ettevõttes töötavad ettevõtte omanikud); töötaja (kaasaarvatud omaniku) töötasu pidi jääma alla 500 lati ehk 711 euro kuus. (Mikrouzņēmumu nodokļa likums, 2010)

Mikroettevõttel on õigus saada mikroettevõtete maksu maksja staatus, kui ta on saanud kõikide mikroettevõtte töötajate kirjaliku nõusoleku mikroettevõtete maksu kasutuselevõtmise kohta. Selle kokkuleppe võib lisada töölepingule eraldi sättena. Mikroettevõtte, mis otsustab mikroettevõtete maksu maksta, ei maksa samal ajal töötaja palgast kinni peetud üksikisiku tulumaksu. Mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte töötajal ei ole õigust taotleda maksuvaba miinimumi arvestamist ja üksikisiku tulumaksuvabastusi aja eest, mil ta on olnud mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte töötaja. (Raudkivi, 2015)

Mikroettevõtete maksuseaduse alusel maksu maksva ettevõtte müügikäibele rakendati 9%-list maksumäära. Kui aga ettevõtte ületas ühte kolmest eelmärgitud kriteeriumist, siis rakendati kriteeriumi ületaval perioodil suurendatud maksumäära. Kui ettevõtte müügikäive ületas 70 000 latti, siis kehtestati piirmäära ületavale osale 20%-line maksumäär. Kui töötaja töötasu oli suurem kui 500 latti, siis rakendati töötasu piirmäära ületavale osale 20%-line maksumäär. Kui aga töötajate arv arvestusperioodil ületas viite töötajat, siis rakendati iga lisanduva töötaja eest kahe protsendipunkti võrra suuremat maksumäära – seitsme töötaja puhul

oleks maksumääraks olnud $9\% + 2\% + 2\% = 13\%$. Ületades kasvõi üht etteantud kriteeriumi, rakendati uuest majandusaastast alates maksustamise üldreegleid. (Leibus, 2016)

Piiratud vastutusega äriühinguna tegutsevate mikroettevõtete maksu maksjalt laekunud maks jaotati järgnevalt: 0,1% maksust läks riigikassasse äririski tagamiseks, 65% riikliku kohustusliku sotsiaalkindlustuse katteks, 30% töötaja üksikisiku tulumaksuks, 4,9% ettevõtte tulumaksuks. Mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte töötaja võib vabatahtlikult liituda riikliku sotsiaalkindlustusega. Sotsiaalmaksu arvestatakse töötaja vabalt valitud summa alusel, mis ei tohiks ületada mikroettevõtete maksumaksjast ettevõtte töötaja maksimaalset töötasu. (Mikrouzņēmumu nodokļa likums, 2010) Kui mikroettevõtete töötaja ei liitu vabatahtliku sotsiaalkindlustusega, on tema sotsiaalne kindlustus väiksem. Mikroettevõtete töötaja saab kasutada vähem sotsiaalseid teenuseid. Lisaks, kui töötaja kaotab töö või jääb pensionile, jääks talle tehtavad sotsiaalsed väljamakstavad alla miinimumi. Vähemalt miinimumväljamakse tagamiseks tuleb vähendada teiste maksumaksjate sotsiaalset kindlustust. (Leibus, 2014)

Näide 1: Järgnevalt kirjeldatakse erinevusi Läti mikroettevõtete maksu ja Läti maksustamise üldreegli vahel. Eelduseks on, et näite aluseks võetud ettevõtte vastab kõigile kolmele mikroettevõtete maksu maksimaalsele piirmäärale – ettevõtte aastane müügikäive on 99 601 eurot, töötajate arv on 5 ning töötasu töötaja kohta on 711 eurot kuus ja peamiseks kululiigiks on tööjõukulud. Muude kulude suuruseks on lihtsuse mõttes arvestatud 20% müügikäibest. Arvutuste aluseks on 2011. aastal kehtinud maksustamise põhimõtted. Lätis kehtestatud maksustamise üldreegi ja mikroettevõtte maksu erisused on toodud välja tabelis 1.1. Tabelis 1.1 esitatud arvude aluseks olevad arvutused on tood välja lisa 1.

Rakendades mikroettevõtete maksu oleks ettevõtte maksukoormuse suuruseks 8964,09 eurot aastas. Üldise maksustamise reegli rakendamisel oleks ettevõtte tööjõuga seotud maksud 23 537 eurot aastas ning ettevõtte tulumaks 4011,57 eurot aastas. Seega oleks üldreegli kohaselt ettevõtte maksukoormus 27 538,57 eurot aastas. Kokkuvõttes oleks mikroettevõtete maksumaksjate maksukoormus 18 574,48 eurot väiksem ning kasumit oleks võimalik jaotada 5384,48 eurot rohkem. Mikroettevõtete maksu rakendades on töötaja netopalk iga töötaja kohta $711 - 490 = 221$ eurot kuus suurem, sest kui töötasu ei ületa maksimaalset lubatud piiri kuus (711 eurot), siis töötasude pealt maksu eraldi ei arvestata. Mikroettevõtete maksumaksja tööjõukulu on kohustusliku sotsiaalmaksu võrra väiksem, kuna märgitud maks pole kohustuslik mikroettevõtete maksumaksjale. Sellegi poolest on mikroettevõttes töötaval isikul sarnane sotsiaalne kindlustus, mis tavaettevõttes töötaval isikul. (Leibus, 2016)

Sotsiaalse kindlustatuse suurus sõltub aga pigem mikroettevõtte käibest kui palgast. Mikroettevõtete maksu puhul on töötajate sotsiaalse garantii suuruseks 65% mikroettevõtete maksust ehk 5826,66 eurot. Läti maksustamise üldreegli kohaselt oleks ettevõtte töötajate sotsiaalne garantii tööandja osa 24,09% töötasust ehk 10 261,34 eurot ja töötaja osa 11% töötasust ehk 4686 eurot, kokku 14 947,34 eurot. Seega on mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte töötajate sotsiaalne kindlustatus ligi 2,6 korda väiksem. (Leibus, 2016)

Tabel 1.1. Läti mikroettevõtete maksu ja üldise maksustamisreegli võrdlus, eurodes

	Läti mikroettevõtete maksu mõju ettevõtte kasumile	Läti maksustamise üldreegli mõju ettevõtte kasumile
MÜÜGIKÄIVE	99 601,00	99 601,00
Tööjõukulude kogusumma	42 600,00	52 937,00
sh netotöötasude kogusumma	42 600,00	29 400,00
sh tööjõumaksude kogusumma	0,00	23 537,00
Muud kulud aasta kohta (20% müügi käibelt)	19 920,20	19 920,20
ÄRIKASUM	37 080,80	26 743,80
Mikroettevõtte maks (9% käibest)	8 964,09	0,00
Ettevõtte tulumaks (15% kasumist)	0,00	4 011,57
PUHASKASUM	28 116,71	22 732,23
Maksukoormus	8 964,09	27 538,57

Allikas: autori koostatud Inguna Leibusi uurimistöö alusel

Kui mikroettevõtete maksumaksja maksumäär ei ületa kvartalis 50 eurot, siis alates 1. jaanuarist 2014 tuleb riigieelarvesse maksta mikroettevõtete maksu summas 50 eurot kvartalis. 2014. aasta novembris võttis Läti Seim vastu mikroettevõtete maksuseaduse muutmise seadus. Selle kohaselt oleks pidanud 7000,01–100 000 eurose müügi käibega mikroettevõtte alates 01.01.2015 esimesel kolmel tegevusaastal kasutama maksumäära 9% ning neljandal aastal maksumäära 12%. Alates 01.01.2016 oleks aastal 2016 maksumääraks olnud 13% ning aastal 2017 15%. Ettevõtete suure vastuseisu tõttu muudatused aga jõustuda ei jõudnud ning 23.aprillil 2015 võeti vastu juba uus mikroettevõtete maksuseaduse muutmise seadus. (Raudkivi, 2015)

Läti majandusministeeriumi andmetel registreeriti perioodil 01.09.2010 kuni 31.11.2013 Läti Maksuametis ligi 32 000 mikroettevõtete maksu maksjat, millest 53,5% ehk ligi 17 000 olid uued ettevõtted. Mikroettevõtted olid tööandjateks rohkem kui 75 900 töötajale ning nende keskmine töötasu oli 432 €. Need kõik olid ettevõtted, kes registreerisid end Läti Maksuametis mikroettevõtete maksumaksjaks. (Economic development..., 2014)

Mikroettevõtete maksu määr on madal motiveerimaks ettevõtjaid maksu maksuma. Kuna maksu rakendatakse müügikäibe, on maksumäär mugavam rakendada ettevõtetele, kellel on väikesed kulud või peamiseks kuludeks on tööjõukulud, näiteks teenindussektori ettevõtted. Mikroettevõtete maks sobib eelkõige ettevõtetele, kus on 3–5 töötajat maksimaalse võimaliku palgaga 500 latti ehk 711 eurot, kuna see vähendab ettevõtte maksukoormust. Liigne maksukoormus on üheks põhjuseks, miks inimesed ettevõtlusega ei alusta. Selline maksusüsteem ühendab endas mitme eraldiseisva maksu makset ühte kvartaalsesse lihtsustatud maksu maksesse ning vähendab ka maksudeklaratsioonide arvu. Mikroettevõtte maksab mikroettevõtete maksu 4 korda aastas. Sellest tulenevalt peab mikroettevõtte esitama kvartaalselt ühe mikroettevõtete maksudeklaratsiooni, mis teeb aastas kokku 4 deklaratsiooni. See vähendab ettevõtte maksudeklaratsioonide arvu umbes 10 võrra aastas. Kui aga ettevõtte kuulub käibemaksukohusalaste hulka tuleb igakuiselt esitada ka käibemaksudeklaratsioon ning sellisel juhul esitaks mikroettevõtte aastas 16 deklaratsiooni. (Leibus, 2016)

Mikroettevõtete maks loodi eesmärgiga edendada mikroettevõtete arengut ning soodustada ettevõtlusega alustamist. Soodustatud maksumäär otsustasid aga ära kasutada ka suuremat ettevõtet. Ettevõtete maksude optimeerimiseks jaotasid mitmed suuremad ettevõtted oma ettevõtte mitmeks mikroettevõtteks. Lisaks oli probleemseks aspektiks mikroettevõtete maksu juures mikroettevõtetes töötavate inimeste vähene sotsiaalne kindlustatus, kui töötaja ei olnud valinud vabatahtlikult riikliku sotsiaalkindlustuse maksu maksmist. Seaduse tulemusena tekkis ka ebaaus konkurents mikroettevõtete maksumaksjate ning üldreegli kohaselt maksu maksvate ettevõtete vahel. Tänu soodsamale maksumääradele said mikroettevõtete maksu maksjad oma tooteid ning teenuseid odavamalt pakkuda. Mikroettevõtete maks võis küll soodustada uute ettevõtete teket, kuid samas pärssis see ka olemasolevate ettevõtete kasvupotentsiaali. Kui mikroettevõtte ületas soodustatud maksu saamiseks ettenähtud kriteeriume ning pidi kehtestama kõrgendatud maksumäärasid, osutus ettevõtte maksukoormus märkimisväärselt suuremaks. Pikemas perspektiivis jääb taoliste ettevõtte areng seisma, töötajate stabiilsed palgad muutuvad vähe motiveerivaks. (Raudkivi, 2015)

1.2.2. Läti mikroettevõtete maksustamine 2016. aastal

23. aprillil 2015 võttis Läti Seim vastu mikroettevõtete maksuseaduse muutmise seaduse, mis muutis mikroettevõtete maksu arvutamise põhimõtet. Muudatuste kohaselt saab ettevõtte end mikroettevõtete maksumaksjaks registreerida, kui majandustegevusest tekivad

müügikäive ei ületa 100 000 eurot, ettevõtte osanikud on ainult füüsilised isikud, töötajate arv ei ületa viite töötajat, mikroettevõtte töötaja töötasu ei ületa 720 eurot kuus. Ettevõtte, kelle müügikäive jääb alla 7000 euro, saab rakendada 9%-list maksumäära. Ettevõtte, kelle müügikäive jääb vahemikku 7000,01–100 000 eurot, rakendab oma esimesel kolmel tegevusaastal maksumäära 9% ning alates neljandast aastast maksumäära 12%. Üks inimene tohib omada vaid ühte mikroettevõtet, mis kasutab soodustatud maksumäära. Muudatusi põhjendatakse mikroettevõtete töötajate sotsiaalse kindlustatuse suurendamise eesmärgiga. Lisaks takistatakse sel viisil ka maksupettuste levikut maksude optimeerimise näol. (Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā, 2015)

Kui ettevõtte müügikäive ületab aastas 100 000 eurot, siis rakendatakse piirmäära ületavale osale maksumäära 20%. Kui aga mikroettevõtte töötaja töötasu ületab kuus 720 eurot, siis rakendatakse ületatavale osale 20%-list maksumäära. Kui töötajate arv ületab kvartalis viite töötajat, siis lisatakse 9%-lisele maksumäärale iga lisanduva töötaja kohta kaks protsendipunkti ehk kui mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte töötajate arv on seitse, siis rakendab ettevõtte maksumäära $9\% + 2\% + 2\% = 13\%$. Mikroettevõtte maksumaksjal on õigus mitte rakendada suurendatud maksumäära juhul, kui (Raudkivi, 2015) :

- 1) tema maksustamisaasta müügikäive on kasvanud maksustamiseelse aasta müügikäibega või maksustamiseelsele aastale eelnenud aasta müügikäibega võrreldes, kuid müügikäibe kasv ei ületa 30 protsenti võrreldes maksustamiseelse aasta müügikäibega või maksustamiseelsele aastale eelnenud aasta müügikäibega;
- 2) maksustamisaasta müügikäive on kasvanud maksustamiseelse aasta müügikäibega või maksustamiseelsele aastale eelnenud aasta müügikäibega võrreldes, kuid müügikäibe kasv ei ületa 30 protsenti võrreldes maksustamiseelse aasta müügikäibega või maksustamiseelsele aastale eelnenud aasta müügikäibega maksustamiseelsel aastal maksustamiseelsele aastale eelnenud aastaga võrreldes.

Piiratud vastutusega äriühinguna tegutseva mikroettevõtete maksumaksja poolt laekunud maks jaotatakse järgnevalt: 0,1% äririski tagamiseks, 74,5% riikliku kohustuliku sotsiaalkindlustuse katteks, 21,9% töötaja üksikisiku tulumaksuks, 3,5% ettevõtte tulumaksuks. Oletades, et ettevõtte töötajate arv on viis, töötasud 720 eurot ja müügikäive on 100 000 eurot, millelt makstakse maksu 9000 eurot ($100\,000 \text{ eurot} \times 9\%$), on ettevõtte töötajate sotsiaalse kindlustatuse suuruseks $9000 \text{ eurot} \times 74,5\% = 6705 \text{ eurot}$ aastas. Läti maksustamise üldreegli kohaselt oleks ettevõtte töötajate sotsiaalse kindlustatuse suuruseks tööandja osa määr

23,59% töötasust ehk 10 190,88 eurot ja töötaja osa määr on 10,5% ehk 4536 eurot, kokku 14 726,88 eurot. Seega on mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte töötajate sotsiaalne kindlustatus ligi 2,2 korda väiksem. (Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā, 2015)

1. jaanuaril 2016 jõustus Lätis uus mikroettevõtete maksuseaduse muutmise seadus, mille kohaselt alates 1. jaanuarist 2017 kehtestatakse kuni 7000 eurose müügikäibega ettevõttele 5%-line maksumäär. 7000,01–100000 eurose müügikäibega ettevõttele rakendatakse esimesel kolmel aastal aastal 5%-line maksumäär ning alates neljandast aastast 8%-line maksumäär. (Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā, 2015)

Näide 2: Järgnevalt tuuakse välja mikroettevõtete maksu mõju erinevused ettevõtte kasumile 2016. aastal kehtiva mikroettevõtete maksu ning 2017. aastal kehtima hakkava mikroettevõtete maksuseaduse muudatuse alusel. Eelduseks on, et ettevõtte müügikäive on igal aastal 100 000 eurot, ettevõttel on 5 töötajat kuupalgaga 720 eurot. Tööjõukulude kogusumma oleks sellisel juhul igal aastal 720 eurot × 5 töötajat × 12 kuud = 43 200 eurot. Kui arvestada ettevõtte muudeks kuludeks 20% müügikäibest, teeb see 20 000 eurot. Seega on ettevõtte äriksuudiks 36 800 eurot. Maksude võrdlus on esitatud tabelis 1.2.

Tabel 1.2. Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju võrdlus ettevõtte kasumile aastal 2016 ja aastal 2017, eurodes

	2016. aastal kehtiva seaduse alusel alates esimesel kolmel aastal kehtiv maksumäär 9%	2016. aastal kehtiva seaduse alusel alates neljandast aastast kehtiv maksumäär 12%	2017. aastal kehtiva seaduse alusel alates esimesel kolmel aastal kehtiv maksumäär 5%	2017. aastal kehtiva seaduse alusel alates neljandast aastast kehtiv maksumäär 8%
ÄRIKASUM	36 800	36 800	36 800	36800
Mikroettevõtete maks	9 000	12 000	5 000	8 000
Kasum	27 800	24 800	31 800	28 800

Allikas: autori koostatud Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā alusel

Tabelist saadud maksusummade alusel oleks 2016. aastal kehtiva mikroettevõtete maksuseaduse esimese nelja tegevusaasta maksukoormus 3×9000 eurot + 12 000 eurot = 39 000 eurot. 2017. aastal kehtima hakkava maksuseaduse alusel kujuneks esimese nelja tegevusaasta maksukuludeks 3×5000 eurot + 8000 eurot = 23000 eurot, mis on 2016. aastal kehtiva seadusega võrreldes 16 000 eurot vähem. 2016 aasta maksuseaduse alusel oleks ettevõtte neljandaks aastaks teeninud $3 \times 27 800$ eurot + 24 800 eurot = 108 200 eurot ning

2017 aasta maksuseaduse alusel $3 \times 31\,800$ eurot + 28800 eurot = 124 200 eurot. Seega on 2017 aasta maksuseaduse alusel ettevõtte teenitud kogukasum neljandaks aastaks 16 000 euro võrra suurem.

Lisaks plaanitakse aastal 2017 seadusega sätestada 37 valdkonda, milles tegutsevad ettevõtted ei saa enam end mikroettevõtete maksu maksjaks registreerida. Nende ettevõtete hulka kuuluvad järgneva valdkonnaga tegelevat ettevõtteid: metsatööstus, mäetööstus, tubakatoodete, keemiatoodete, farmaatsiatoodete, kummi ja plastmassitoodete ning metallide tootmise tööstus, ehitus ja arhitektuur, hulgikaubandus, taksoteenus, õhustransport, telekommunikatsioon, programmeerimine, info- ja finantsteenused, raamatupidamine ja juriidilised teenused, kindlustus, kinnisvara ost ja müük, teaduslikud uuringud, reklaami ja turundusteenused, värbamisagentuurid, riigiasutused ja -kaitse, kohustuslik sotsiaalkindlustus, tervishoid, sotsiaalsed tugiteenused, ühiskondlike, poliitiliste ja teiste organisatsioonide tegevused. Taolise muudatuse üritatakse vähendada ebaausat konkurentsi mikroettevõtete maksumaksjate ning üldreegli kohaselt maksu maksvate ettevõtete vahel. (Matsalu, 2016)

Mikroettevõtete maksuseaduse puhul on kitsaskohaks asjaolu, et ettevõtjal on võimalus pärast kolme tegevusaastat ettevõtte sulgeda ning seejärel asutada uus ettevõtte. Sel moel saab ettevõtja ettevõtte eest igal aastal makse maksta 9%-lise maksumäära alusel mitte alates neljandast aastast 12%-lise maksumäära alusel. Lisaks ei ole tagatud ka see, et ettevõtte tegelik müügi käibe jääb alla 100 000 euro. Kuna maksumäär sõltub müügi käibe suurusel, võidakse üritada ettevõtte müügi käivet peita. (Helm, 2015)

1.3.Läti mikroettevõtete majandusaasta aruannetele esitatavad nõuded

Majandusaasta aruanne koosneb raamatupidamise aastaaruandest, tegevusaruandest ning aastaaruande lisadest. Lätis kehtib mikro- ja väikeettevõtetele nõue esitada majandusaasta aruandes raamatupidamise aastaaruanne, mis sisaldab vähemalt bilanssi (mis on tootud Läti raamatupidamise seaduse lisas 1), kasumiaruannet (mis on tootud seaduse lisas 2 või lisas 3), ning raamatupidamise aastaaruande lisad. Alati on lubatud koostada aruanne ka suurema ettevõtte kategooria nõuete järgi või IFRSi järgi. Bilansis ja kasumiaruandes on lubatud mikroettevõtetel kirjeid esitada ka summeeritud kujul. Minimaalne lubatud bilansiskeem on tootud välja lisas 2. Bilansiskeem peab sisaldama aktiiva poolel 9 kirjet ning passiva poolel 4 kirjet. (Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2015)

Raamatupidamise aastaaruande lisad peavad sisaldama vähemalt järgnevat (Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, artikkel 52, 2015):

- 1) arvestusmeetod, mida kasutati aruande koostamisel, juhul kui ei ole sama eelmise aastaga, tuleb tuua välja ka muudatuse põhjendus ning selle mõju aruandele;
- 2) bilansivälised siduvad kohustused (sh antud garantiid) ja tingimuslikud kohustused;
- 3) juhtkonnale antud ettemaksude, laenude ja garantiide kirjeldus nõukogu ja juhatuse arvestuses eraldi, sh summad, intressimäärad, maksetähtajad, tagasimaksed ja allahinnatud nõuded;
- 4) tagatisega pikaajalised kohustused ning nende kohustuste tagatiseks panditud varade kirjeldus ja bilansiline väärtus;
- 5) keskmine töötajate arv arvestusperioodil.
- 6) majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ja võõrandatud ning majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ning võõrandamata aktsiate või osade arv, nimiväärtus (nimiväärtuse puudumisel osakaal osa- või aktsiakapitalis), nende eest makstud tasu ja omandamise või tagatiseks võtmise põhjus.

Mikroettevõtte, kelle bilansiline väärtus ei ületa 50 000 eurot, varad ei ületa 100 000 eurot, töötajate arv ei ületa viite töötajat, võib esitada ka ainult bilansiaruande ning kasumiaruande. Sellisel juhul tuleb muidu lisades toodud oluline info ettevõtte finantsseisundi kohta esitada bilansiaruande lõpus. Mikroettevõtetel on lubatud kasutada ühekordse kirjendamise süsteemi. (Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2015)

2. EESTI MAKSUSÜSTEEM JA MIKROETTEVÕTETE MAJANDUSAASTA ARUANNETELE ESITATAVAD NÕUDED

Eestis on enimlevinud äritegevuse vormiks osaühing (OÜ), mis on võrreldav Lätis SIAga. OÜ miinimumkapitali nõue on 2500 eurot, kuid ettevõtet saab asutada ka ilma sissemakseta. Tingimuseks on, et ühingu osakapital ei ole suurem kui 25 000 eurot ning osakapital tasutakse pärast ettevõtte asutamist. (Äriseadustik § 136, 2015) Eestis on maksustamise eripäraks see, et ettevõtte tulumaksu arvestatakse vaid jaotatud kasumilt. Ettevõttesse tagasi investeeritud ehk jaotamata kasum on maksuvaba. (Tulumaksuseadus § 1, 2015)

Töö raames on Eesti mikroettevõtte klassifitseerimise aluseks võetud Raamatupidamise seaduses (RPS) ette nähtud tingimused. RPSi § 3 punkti 14 alusel on mikroettevõtte osaühing, kelle näitajad vastavad aruandeaasta bilansipäeval kõikidele järgmistele tingimustele: varad kokku kuni 175 000 eurot, kohustised ei ole suuremad kui omakapital, ettevõttel on üks osanik, kes on ka juhatuse liige, ja kelle müügikäive on aruandeaastal kuni 50 000 eurot. Mikroettevõtte kriteeriumid on esitatud tabelis 2.1. (Raamatupidamise seadus, 2015)

Tabel 2.1. Eesti ja Läti mikroettevõtete defineerimise kriteeriumid

	Läti mikroettevõtte	Eesti mikroettevõtte
Varad, €	≤ 350 000	≤ 175 000
Töötajate arv, tk	< 10	–
Osanike arv	–	1
Müügikäive, €	≤ 700 000	≤ 50 000
Muud kriteeriumid	–	Kohustised ≤ omakapital Asutaja juhatuse liige

Allikas: autori koostatud Eesti ja Läti raamatupidamisseaduste alusel

Statistikaamet liigitab mikroettevõteteks ettevõtted, kus on vähem kui 10 töötajat. Taolisi ettevõtteid oli 22. aprill 2016 seisuga 109 722, kokku oli ettevõtteid 117 398. Seega

moodustavad Statistikaameti andmeil mikroettevõtted ligi 93% Eesti ettevõtete hulgast. (Statistikaamet, 2016)

Eesti ja Läti mikroettevõtete liigitamise kriteeriumite suurused ei kattu. Eestis ei ole mikroettevõtete töötajate arv seadusega piiratud ning ettevõttel tohib olla vaid üks osanik. Lätis on töötajate arvu piiriks kuni 10 töötajat ning ettevõtte osanike arv ei ole piiratud.

2.1. Eesti maksusüsteem

Eestis on 2016. aasta miinimumpalgaks 430 eurot kuus ning keskmiseks palgaks 1105 eurot kuus. (Estonia | Economic Indicators, 2016) Tulumaksuseaduse peatükk 4 § 23 alusel on aastal 2016 on füüsilise isiku maksustamisperioodi tulust mahaarvatav maksuvaba tulu 2040 eurot aastas (170 eurot kuus), aastal 2017 2160 eurot aastas (180 eurot kuus), aastal 2018 2280 eurot aastas (190 eurot kuus), alates aastast 2019 2460 eurot aastas (205 eurot kuus). Tulumaksumäär alates aastast 2015 on 20% ning seega dividendide maksumääraks on 20/80. (Tulumaksuseadus § 4, 2015) Sotsiaalmaksu määr aastal 2016 on 33% maksustatavalt summalt, milleks on töötasu. (Sotsiaalmaksuseadus § 7, 2015) Töötuskindlustusmaks määr aastal 2016 on tööandjale 0,8% ning töötajale 1,6%. (Töötuskindlustus..., 2015) Lisaks peetakse töötasudelt kinni ka II pensionisambaga liitunud inimeste puhul 2% pensionikindlustusmaks. (Kogumispensioni seadus § 9, 2015) II pensionisammas on kohustuslik kõigile neile, kes on sündinud pärast 1. jaanuari 1983. Juhul, kui kohustatud isik on esitanud perioodil 15.05.2013–15.09.2013 makse määra ajutise tõstmise avalduse, peetakse kuni 2017. aastani töötasult kinni 3%. (Kogumispensioni seadus § 67, 2015) Eestis peab ettevõtte end käibemaksukohuslaseks registreerima juhul, kui ettevõtte käive ületab 16 000 eurot. (Käibemaksuseadus § 19, 2016) Käibemaksumääraks on üldjuhul 20%, vähendatud määraks 9% ning teatud juhtudel rakendatakse ka 0%-list maksumäära. (Käibemaksuseadus § 15, 2016) Eesti maksusüsteemi kirjeldus ning võrdlus Läti maksustamise üldreegliga on toodud tabelis 2.2.

Tabelist 2.2 lähtuvalt on Läti ja Eesti maksusüsteemi peamiseks erinevuseks asjaolu, et Läti maksustamise üldreegli kohaselt on maksukoormus jaotatud töötaja ja tööandja vahel, kuid Eesti maksusüsteemi kohaselt kannab suurema osa maksukoormusest tööandja. Ettevõtte seisukohalt, kui otsustatakse kasumit jaotada, oleks soodsam Läti maksusüsteem, kus kasum maksustatakse 15%-lise maksumääraga. Samal ajal Eestis rakendatakse jaotatud kasumile maksumäära 20/80 ehk 25%. Kui aga ettevõtte kasumit jaotada ei otsusta, oleks soodsam Eesti

maksusüsteem, kuna Lätis maksustatakse ka jaotamata kasumit 15%-lise maksumääraga, aga Eestis 0%-lise maksumääraga. Oluliseks erinevuseks on ka käibemaksukohusalse piirmäär – Lätis on selleks 50 000 eurot ning Eestis kõigest 16 000 eurot. Seega mikroettevõttele, kes ei soovi käibemaksukohuslaseks hakata, on soodsam Läti maksusüsteem.

Tabel 2.2. Läti maksustamise üldreegli ja Eesti maksusüsteemi võrldus, eurodes

	Läti maksustamise üldreegli määrad ja nõuded	Eesti maksusüsteemi määrad ja nõuded
Miinimumpalk, €/kuu	370	430
Maksuvaba tötötasu, €/kuu	75	170
Tötötaja tulumaksumäär	23%	20%
Dividendi tulumaksumäär	10%	20/80
Sotsiaalmaksumäär	34,09%	33%
sh töötandja	23,59%	33%
sh töötaja	10,50%	0
Tötötuskindustusmaksumäär	–	2,4%
– töötandja		- 0,8%
– töötaja		- 1,6%
Pensionifondimakse	–	2%
Äririskimaks	0,36€/tötötaja kohta kuus	–
Ettevötöte kasumi maksumäär	15%	20/80
Kasumi maksuobjekt	Jaotatud ja jaotamata kasum	Jaotatud kasum
Käibemaksukohuslase piirmäär	≥ 50 000	≥ 16 000
Käibemaksumäär	21% (12%)	20% (9%)

Allikas: autori koostatud töö peatükövide 1.1 ja 2.1 alusel

Eestis ei kehti mikroettevötöte maksustamisel erinötöudeid.

Näide 3: Järgnevalt on toodud võrdleb kehtivaid maksustamise põhimötöteid Läti mikroettevötöte maksuseaduse ning Eestis kehtivate nötöute alusel. Näide 3 on esitatud tabelis 2.3, mis kirjeldab Eesti ja Läti töötötökulude erinevused aasta kohta, kui ettevötötes on viis töötajat. Tötötökulude arvutamiseks on kasutatud Eesti puhul tabelis 2.2 välja toodud maksumäarasid ning Läti puhul käesoleva töö punktis 1.2.2 kirjeldatud viisi. Tabeli koostamise eelduseks on, et ettevötöte töötaja töötöasu on vastavalt mikroettevötöte maksuseaduse maksimaalsele piirmääräle 720 eurot.

Viie töötöaja puhul oleks töötötöasude kogusumma aastas 5 töötötöajat × 12 kuud × 720 eurot = 43 200 eurot. Läti mikroettevötöte maksu maksva ettevötöte töötötöajad saaksid töötötöasuna kätte 43 200 eurot ning Eesti ettevötöte töötötöajad 35 355,60 eurot (43 200,00 eurot – 864,00 eurot –

691,20 eurot – 6289,20 eurot), mis on 7844,40 eurot aastas vähem. Viie töötaja puhul oleks tööjõukulude kogusumma Lätis 43 200 eurot ja Eestis 57 801,60 eurot (43 200,00 eurot + 14 256,00 eurot + 345,60 eurot) aastas. Seega makstakse Lätis tööjõukuludeks 14 601,60 eurot aastas vähem.

Tabel 2.3. Läti mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte ja Eesti ettevõtte tööjõukulude võrdlus, eurodes

	Läti mikroettevõtete maksu maksja tööjõukulud	Eestis maksu maksva ettevõtte tööjõukulud
Tööjõukulud kokku	43 200,00	57 801,60
Töötasu	43 200,00	43 200,00
sh kogumispension (II)	0,00	864,00
sh töötaja töötuskindlustusmaks	0,00	691,20
sh üksikisiku tulumaks	0,00	6 289,20
Sotsiaalmaks	0,00	14 256,00
Tööandja töötuskindlustusmaks	0,00	345,60

Allikas: autori koostatud tabeli 2.2 ja töö peatüki 1.2.2 alusel

Jätkates eeltoodud näitega 3 ning kasutades tabelis 2.3 esitatud tööjõukulusid, kirjeldab tabel 2.4 mikroettevõtete maksustamise erinevusi Lätis ja Eestis. Eelduseks on, et ettevõtte müügikäive on 100 000 eurot. Läti mikroettevõtete maksu puhul moodustaksid tööjõukulud ligikaudu 42% ja Eesti maksusüsteemi puhul ligi 58% müügikäibest. Lihtsuse mõttes on ettevõtete muude kulude suuruseks arvestatud 20% müügikäibest.

Mikroettevõtete maksu makstes oleks ettevõtte kasum 27 800 eurot aasta kohta. Eeldusel, et kasum jaotatakse täies ulatuses, oleks Eestis samadele kriteeriumitele vastava ettevõtte kasum 16 648,80 eurot aasta kohta, mis on Läti mikroettevõtete maksuseaduse alusel maksu maksva ettevõttega võrreldes 11 151,20 euro võrra väiksem. Läti mikroettevõtete maksuseaduse alusel kasumit eraldi ei maksustata, Eestis oleks ettevõtte tulumaksu suuruseks aga 5549,60 eurot aastas. Mikroettevõtte maksukoormus Lätis oleks 9000 eurot aastas ning Eestis 5549,60 eurot + 14 601,60 eurot = 20 151,20 eurot aastas. Seega oleks ettevõtte jaoks Läti mikroettevõtete maksusüsteem atraktiivsem ning ettevõtjasõbralikum, kuna riigile tuleks maksudena maksta 1151,20 eurot väiksem. Juhul, kui ettevõtte kasumit jaotada ei soovi, oleks

Eesti puhul kasumi suuruseks 22 198,40 eurot (erinevus Läti mikroettevõttega 5601,60 eurot) ning maksukoormuse suuruseks 14 601,60 eurot aastas.

Tabel 2.4. Läti mikroettevõtete maksu maksva ettevõtte ja Eesti ettevõtte maksustamise erisused, eurodes

	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
MÜÜGIKÄIVE	100 000,00	100 000,00
Tööjõukulud viie töötaja kohta	43 200,00	57 801,60
Muud kulud (20% käibest)	20 000,00	20 000,00
ÄRIKASUM	36 800,00	22 198,40
Mikroettevõtetmaks (9%)	9 000,00	0,00
Ettevõtte tulumaks	0,00	5 549,60
KASUM	27 800,00	16 648,80

Allikas: autori koostatud tabeli 2.3 ja töö peatüki 1.2.2 alusel

Eestis peab ettevõtte esitama igakuiselt Eesti Maksu- ja Tolliametile TSD vormi. TSD vorm sisaldab endas tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsioone. Aastas tuleb esitada kokku 12 maksudeklaratsiooni. Kui ettevõtte kuulub aga käibemaksukohuslaste hulka tuleb esitada ka igakuine käibemaksudeklaratsioon ning sellisel juhul oleks ettevõtte poolt esitatavate maksudeklaratsioonide arv aastas 24. (TSD, ESD ja tõendid 2016, 2016)

Vandeadvokaat Leon Glikmani sõnul on Eestis maksupõrgu ning seda just sotsiaalmaksu tõttu, mis on üks maailma kõrgemaid, ning ettevõtte tulumaksu tõttu, mis on Baltikumi kõrgeim. Lisaks on tema sõnul ka absurdne, et kogu sotsiaalmaksukohustus on jäetud ettevõtte kanda. (Glikman, 2016) Lisaks on mikroettevõtete suhtes käibemaksukohuslase piirmäär liiga madal. Rahandusminister Sven Sesteri sõnul aitaks piirmäära tõstmise vähendada bürokraatiat. Eelkõige on see mõeldud mikroettevõtete halduskoormuse vähendamiseks. (Sester, 2016)

2.2. Eesti mikroettevõtete majandusaasta aruannetele esitatavad nõuded

Raamatupidamise seaduse § 14 alusel võib mikroettevõtte, kes lähtub finantsarvestuse ja -aruandluse korraldamisel Eesti heast raamatupidamistavast, koostada majandusaasta aruande, mis sisaldab üksnes raamatupidamise aastaaruannet. RPS § 15 lõige 2 kohaselt võib mikroettevõtte koostada lühendatud raamatupidamise aastaaruande, mis koosneb kahest põhiaruandest (bilanss, kasumiaruanne) ning aruande lisadest. Mikroettevõtte eesmärk lühendatud raamatupidamise aastaaruande koostamisel ja avaldamisel on anda aruande kasutajale seaduses nõutud informatsioon finantsseisundi ja -tulemuste kohta. Ettevõtte võib lähtuda aruande koostamisel lisaks Eesti heale raamatupidamistavale ka Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest. (Raamatupidamise seadus, 2015)

RPS § 18 kohaselt peab mikroettevõtte esitama bilansi, mis sisaldab vähemalt RPSi lisa 1 esitatud bilansiskeemi tärniga tähistatud kirjeid ning seda kas likviidsuse kasvavas või kahanevas järjestuses. Nii bilansiskeemis kui ka kasumiaruandes võib mõningaid kirjeid esitada summeeritud kujul. Vastavad kirjed tuleb aga välja tuua aruande lisades. Mikroettevõtte lühendatud bilansiskeem on välja toodud lisa 2. Bilansiskeemi aktivas tuleb välja tuua käibevarade ja põhivarade kirje ning passivas lühiajaliste kohustiste, lühiajaliste eraldiste, pikajaliste kohustiste, pikaajaliste eraldiste, omakapitali, sissemaksmata osakapitali kirjed. (Raamatupidamise seadus, 2015)

RTJ 15 § 63 sätestatab mikroettevõtetele informatsiooni avalikustamise miinimumnõuded. Mikroettevõtte lühendatud aastaaruandes avalikustatakse lisades vähemalt järgnev informatsioon (RTJ 15, 2016):

- 1) asjaolu, et tegemist on mikroettevõtja lühendatud aastaaruandega;
- 2) tagatisega pikaajalised kohustused ning nende kohustuste tagatiseks panditud varade kirjeldus ja bilansiline väärtus;
- 3) bilansivälised siduvad kohustused (sh antud garantiid) ja tingimuslikud kohustused;
- 4) juhtkonnale antud laenude, ettemaksude ja garantiide kirjeldus, sh summad, intressimäärad, maksetähtajad, tagasimaksed ja allahinnatud nõuded;
- 5) majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ja võõrandatud ning majandusaasta kestel omandatud või tagatiseks võetud ning võõrandamata aktsiate või osade arv, nimiväärtus (nimiväärtuse puudumisel osakaal osa- või

aktsiakapitalis), nende eest makstud tasu ja omandamise või tagatiseks võtmise põhjus.

PwC juhtivaudiitori Eva Jansen-Dieneri sõnul tuleks aruande koostamise ulatuse valik hoolikalt läbi mõelda, kuna täies mahus koostatud aruandes esitatud infot kasutab ka Statistikaamet. Kui mikroettevõtte satub Statistikaameti EKOMARi (ettevõtte komplekse kalendriaasta aruande) valimisse, tuleb ettevõttel esitada päris palju andmeid eraldi, mida seni sai võtta otse majandusaasta aruandest. (Õhem..., 2015)

3. LÄTI JA EESTI MAKSUSÜSTEEMIDE NING MIKROETTEVÕTETE MAJANDUSAASTA ARUANNETELE ESITATAVATE NÕUETE VÕRDLUS

Läti ja Eesti maksusüsteemide ja majandusaasta aruannetele esitatavate nõuete võrdluse aluseks on võetud Eesti mikroettevõtete nõuetele vastavate ettevõtete Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ ja Pisi-Petri OÜ 2014. aastal äriregistrile esitatud majandusaasta aruanded. Võrdluseks võetakse aruandes esitatud info, millele rakendatakse Läti maksustamise üldreeglit, Läti mikroettevõtete maksuseadust ning Eesti maksustamise nõudeid.

Lensnet OÜ alustas tegevust 2012. aastal. Ettevõtte põhitegevuseks on kontaktläätsete müük internetis ja posti teel ning kontaktläätsete jae- ja hulgimüük. Ettevõtte ei teinud ega plaaninud ka järgmisel aruandeaastal teha investeringuid ning arengu- ja uurimisväljaminekuid. Ettevõttel ei olnud aruandeperioodil töötajaid ning juhatuse liikmele tasu ei makstud. 2014. aasta aruande kasumi jaotamise otsusega kasumit ei jaotatud. (Lensnet OÜ majandusaasta aruanne 2014)

Humberg Consult OÜ alustas tegevust 2011. aasta oktoobris. Ettevõtte põhitegevuseks on raamatupidamise ning maksualane nõustamine. Aruandeperioodil investeeriti uuringute ja infokuludeks 511 eurot. Ettevõtte töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale oli aruande perioodil kaks, kelle töötasudeks arvestati 17 541 eurot. 2014. aasta aruande kasumit ei jaotatud. Humberg Consult OÜ tööjõukulude osatähtsus kogukuludest oli ligikaudu 49 %. (Humberg Consult OÜ majandusaasta aruanne 2014)

Pisi-Petri OÜ alustas tegevust 2011. aasta mais. Ettevõtte põhitegevuseks on lapsehoiuteenuse pakkumine. Ettevõtte töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale oli aruande perioodil 3, kelle töötasudeks arvestati 13 654 eurot. 2014. aasta aruanne sisaldab ka kasumi jaotamise otsust dividendideks 10 000 euro suuruses summas. Ettevõtte tööjõukulude osatähtsus kogukuludest oli ligi 55%. (Pisi-Petri OÜ majandusaasta aruanne 2014)

3.1.Läti ja Eesti maksusüsteemide võrldus

Kuna Eesti maksusüsteemi erinevus seisneb selles, et ettevõtte tulumaksuga maksustatakse vaid jaotatud kasumi osa, siis võrreldakse maksusüsteeme ettevõtete näitel juhul, kui kasumit jaotatakse ning juhul, kui kasumit ei jaotata. Ettevõtete aruannete alusel üritatakse võrrelda ka töötajate arvu ja töjõukulude mõju kasumile. Lensnet OÜ kasumiaruanne toodud töö lisas 3, Humberg Consult OÜ kasumiaruanne lisas 4 ning Pisi-Peetri OÜ kasumiaruanne lisas 5.

Lensnet OÜ põhjal on toodud kaks võrdlevat tabelit, juhul, kui ettevõttel ei ole töötajaid. Tabel 3.1 võrdleb maksusüsteeme juhul, kui ettevõtte jaotab kasumit ning tabel 3.2 võrdleb maksusüsteeme, kui kasumit ei jaotata. Kuna andmed tabelites 3.1 ja 3.2 põhinevad ettevõtte näitel, kus ei ole töjõuga seotud erinevusi, on ärikasum kõigi kolme maksusüsteemi arvestuses sama.

Table 3.1. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksustamise võrdlus ettevõtte Lensnet OÜ alusel, kui ettevõtte jaotab kasumit, eurodes

	Läti maksutamise üldreegli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
ÄRIKASUM	12 150,00	12 150,00	12 150,00
Mikroettevõtte maks	0,00	4 494,06	0,00
Kasum enne maksustamist	12 150,00	7 655,94	12 150,00
Ettevõtte tulumaks	1 822,50	0,00	3 037,50
PUHASKASUM	10 328,50	7 655,94	9 112,50

Allikas: autori koostatud Lensnet OÜ majandusaasta aruande alusel

Juhul, kui ettevõtte jaotab kogu aruandeperioodi kasumi, oleks soodsam olla maksumaksja Läti maksustamise üldreegli järgi. Võrreldes Eesti maksustamise reeglitega säästaks ettevõtte 1216 eurot ning võrreldes Läti mikroettevõtete maksuseadusega 2672,56 eurot. Eesti maksuseaduste alusel säästaks ettevõtte võrreldes Läti mikroettevõtete maksuseadusega 1456,56 eurot. Läti maksustamise üldreegli eeliseks antud juhul on väiksem ettevõtte tulumaksu määr.

Juhul, kui ettevõtte otsustab kasumit mitte jaotada, oleks kõige soodsam olla Eesti maksumaksja. Kõige väiksem kasum oleks Läti mikroettevõtete maksu maksjal. Võrreldes Läti maksustamise üldreeglitega säästaks ettevõtte 1822 eurot ning võrreldes Läti mikroettevõtete

maksuseadusega 4494,06 eurot. Olles maksumaksja Läti üldreeglite järgi, oleks ettevõtte puhaskasum võrreldes Läti mikroettevõtete maksu maksjaga ka tabel 3.2 puhul 2672,56 eurot suurem. Tabelid 3.1 ja 3.2 erinevadki vaid selle poolest, et Eestis maksu maksva ettevõttena on puhaskasum jaotamata kasumi mittemaksustamise tõttu suurem.

Table 3.2. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksustamise võrdlus ettevõtte Lensnet OÜ alusel, kui ettevõtte ei jaota kasumit, eurodes

	Läti maksutamise üldreegeli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
ÄRIKASUM	12 150,00	12 150,00	12 150,00
Mikroettevõtete maks	0,00	4 494,06	0,00
Kasum enne maksustamist	12 150,00	7 655,94	12 150,00
Ettevõtte tulumaks	1 822,50	0,00	0,00
PUHASKASUM	10 328,50	7 655,94	12 150,00

Allikas: autori koostatud Lensnet OÜ majandusaasta aruande alusel

Nii nagu Lensnet OÜ aruande põhjal on ka Humberg Consult OÜ aruande põhjal toodud välja näide juhul, kui ettevõtte otsustab kasumit jaotada ning juhul kui ettevõtte seda ei tee. Tabel 3.3 võrldab maksusüsteeme juhul, kui ettevõtte jaotab kasumit ning tabel 3.4 võrdleb maksusüsteeme, kui kasumit ei jaotata.

Table 3.3. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksustamise võrdlus ettevõtte Humberg Consult OÜ alusel, kui ettevõtte jaotab kasumit, eurodes

	Läti maksutamise üldreegeli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
ÄRIKASUM	4 363,37	5 281,80	2 573,14
Mikroettevõtte maks	0	4 461,84	0
Kasum enne maksustamist	4 363,37	819,66	2 573,14
Ettevõtte tulumaks	654,51	0	514,63
PUHASKASUM	3 708,87	819,66	2 058,51

Allikas: autori koostatud Humberg Consult OÜ majandusaasta aruande alusel

Tabelites 3.3 ja 3.4 toodud näidete puhul on ärikasumid võrreldavate maksusüsteemide suhtes erinevate tööjõukulude tõttu erinevad. Ettevõtte töötajate aasta töötasu suurus on 17 541 eurot. Kõige suuremad tööjõukulud oleksid ettevõttel Eestis maksumaksjana olles 23 469,86 eurot aastas, mis on ühtlasi 47,34% müügikäibest. Läti üldreeglite järgi maksu maksev ettevõtte

maksaks töjõumaksudeks 21 679,63 eurot aastas (43,73% müügikäibest). Kõige vähem maksaks töjõumakse Läti mikroettevõtete maksu maksja summas 20 761,20 eurot aastas (41,88% müügikäibest). Viimane kulusumma sisaldab nii 17 741 euro suurust töötasu kui ka kuise töötasu piirmäära (720 eurot) ületava osa 20%-list maksu 3220,20 eurot.

Table 3.4. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksustamise võrdlus ettevõtte Humberg Consult OÜ alusel, kui ettevõtte ei jaota kasumit, eurodes

	Läti maksutamise üldreegli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
ÄRIKASUM	4 363,37	5 281,80	2 573,14
Mikroettevõtte maks	0,00	4 461,84	0,00
Kasum enne maksustamist	4 363,37	819,66	2 573,14
Ettevõtte tulumaks	654,51	0,00	0,00
PUHASKASUM	3 708,87	819,66	2 573,14

Allikas: autori koostatud Humberg Consult OÜ majandusaasta aruande alusel

Nii tabelis 3.3 kui ta tabelis 3.4 toodud näidete alusel on puhaskasum suurim Läti maksustamise üldreeglite alusel makse maksva ettevõtte puhul olles 3708,87 eurot. Kuigi Läti mikroettevõtete maksuseaduse alusel makse maksva ettevõtte töjõukulud olid kõige väiksemad ning ärikasum kõige suurem, on ettevõtte puhaskasum kolme maksusüsteemi võrdluses väikseim olles kõigest 819,66 eurot. Kasumit jaotades säästaks Läti üldreegli maksusüsteemi järgi makse maksev ettevõtte Eesti maksusüsteemiga võrreldes 1650,36 eurot ning mikroettevõtete maksuseadusega võrreldes 2889,21 eurot. Eesti maksusüsteemiga säästaks ettevõtte mikroettevõtete maksuseadusega võrreldes 1238,85 eurot.

Kui ettevõtte otsustab kasumit mitte jaotada, on Läti maksustamise üldreegli puhul ettevõtte puhaskasum võrreldes Eesti maksusüsteemiga 1135,73 eurot suurem ning võrreldes mikroettevõtete maksuseadusega 2889,21 eurot suurem. Jaotamata kasumi mittemaksustamise tõttu oleks Eesti maksumaksjast ettevõtte puhaskasum 1753,48 euro võrra suurem, kui mikroettevõtete maksu maksjast ettevõttel.

Järgnevalt on toodud tabel 3.5, mis toob välja maksustamise erinevusi ettevõtte Pisi-Peeter OÜ näitel. Ettevõtte ärikasumid erinevad töjõu maksustamise põhimõtete erinevuse tõttu. Aluseks on võetud, et ettevõtte jaotab 10 000 eurot dividendideks.

Tabeli 3.5 kohaselt teeniks ettevõtte suurimat kasumit, kui maksustamisel kehtiks Läti mikroettevõtete maksuseadus. Võrreldes Läti üldreegliga teeniks ettevõtte 1290,69 eurot

rohkem ning võrreldes Eesti maksustamisega 2813,41 eurot rohkem. Kasumi jaotamise tõttu oleks Läti maksustamise üldreegel 1522,72 eurot soodsam kui Eesti maksusüsteem. Tabelis 3.6 on toodud ettevõtte kasumid juhul, kui Pisi-Petri OÜ kasumit ei jaotaks.

Table 3.5. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksustamise võrdlus ettevõtte Pisi-Petri OÜ alusel, eurodes

	Läti maksutamise üldreegeli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
ÄRIKASUM	15 809,02	19 030,00	14 414,95
Mikroettevõtte maks	0,00	4 301,64	0,00
Kasum enne maksustamist	15 809,02	14 728,36	14 414,95
Ettevõtte tulumaks	2 371,35	0,00	2 500,00
PUHASKASUM	13 437,67	14 728,36	11 914,95

Allikas: autori koostatud Pisi-Petri OÜ majandusaasta aruande alusel

Table 3.6. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksustamise võrdlus ettevõtte Pisi-Petri OÜ alusel, kui kasumit ei jaotata, eurodes

	Läti maksutamise üldreegeli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtte kasumile
ÄRIKASUM	15 809,02	19 030,00	14 414,95
Mikroettevõtte maks	0,00	4 301,64	0,00
Kasum enne maksustamist	15 809,02	14 728,36	14 414,95
Ettevõtte tulumaks	2 371,35	0,00	0,00
PUHASKASUM	13 437,67	14 728,36	14 414,95

Allikas: autori koostatud Pisi-Petri OÜ majandusaasta aruande alusel

Juhul, kui Pisi-Petri OÜ ei oleks kasumi jaotamise otsust teinud, oleks soodsaimaks maksusüsteemiks ikkagi mikroettevõtete maksuseadus. Küll aga oleks kasumi seisukohalt teisel kohal Eesti maksusüsteem olles Läti maksustamise üldreeglist 977,28 euro võrra soodsam.

Ettevõtete maksukoormuste võrdlus kolme maksusüsteemi lõikes on toodud välja tabelis 3.7. Eesti maksusüsteemi puhul on toodud välja maksukoormus nii juhul, kui kasumit jaotatakse, kui ka juhul, kui kasumit ei jaotata. Ettevõtte puhul, kus pole töötajaid ehk töajõukulu on väikseim (Lensnet OÜ), oleks soodsaim valida kasumi jaotamise eesmärgist lähtudes Läti maksustamise üldreegel. Kui aga kasumi jaotamise soovi ettevõttel pole, oleks maksukoormus väikseim Eesti maksusüsteemi korral. Kui ettevõttel on töötajaid, kelle palk

ületab mikroettevõtete maksuseaduses ettenähtud piirmäärä 720 eurot kuus (Humberg Consult OÜ), oleks maksukoormus väiksem Läti maksustamise üldreeglite kohaselt. Ettevõtte korral, kus ligi 50% kuludest moodustavad tööjõukulud (Pisi-Petri OÜ), saavutaks väikseima maksukoormuse Läti mikroettevõtete maksuseaduse korral.

Tabel 3.7. Läti ja Eesti mikroettevõtete maksukoormus ettevõtete Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ ja Pisi-Petri OÜ näitel, eurodes

Ettevõtte	Ettevõtte maksukoormus Läti maksutamise üldreegli nõuete kohaselt	Ettevõtte maksukoormus Läti mikroettevõtete maksuseaduse nõuete kohaselt	Ettevõtte maksukoormus Eesti maksusüsteemi nõuete kohaselt	
			Kasumi mitte jaotamisel	Kasumi jaotamisel
Lensnet OÜ	1 822,50	4 494,06	3 037,50	0,00
Humberg Consult OÜ	4 793,15	7 682,04	6 443,49	5 928,86
Pisi-Petri OÜ	5 593,41	4 301,64	7 115,05	4 615,05

Allikas: autori koostatud Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ ja Pisi-Petri OÜ majandusaasta aruannete alusel

Eesti maksusüsteemi peamiseks puuduseks peetakse kõrget sotsiaalmaksu ja ettevõtete tulumaksu, ning asjaolu, et kogu sotsiaalmaksukohustus on ettevõtte kanda. Läti maksusüsteemi üldreegli puuduseks on kõrge üksikisiku tulumaks ning madal tulumaksuvabastus. Läti mikroettevõtete maksuseaduse peamiseks puuduseks aastal 2016 on ettevõtte töötajate madal sotsiaalne kindlustus.

3.2.Läti ja Eesti majandusaasta aruannetele esitatavate nõuete võrdlus

Kuna nii Läti kui ka Eesti majandusaasta aruannetele esitatavad nõuded põhinevad Euroopa Liidu poolt liikmesriikidele kehtestatud direktiivil, ei ole nõuded suurel määral erinevad. Erinevus esineb aga nende ettevõtete majandusaasta aruannetele esitatavates nõuetes, kes on end registreerinud Läti mikroettevõtete maksu maksjaks. Läti ja Eesti mikroettevõtete aruandlusele esitatavate nõuete erinevused on toodud välja tabelis 3.8.

Table 3.8. Läti ja Eesti mikroettevõtete aruandlusele esitatavate nõuete erinevused

Raamatupidamise aastaaruanne	Läti mikroettevõtte aruandluse nõuded	Eesti mikroettevõtte aruandluse nõuded	Läti mikroettevõtete maksu maksja aruandluse nõuded
Bilanss	Summeeritud kirjed	Tärniga tähistatud kirjed	Summeeritud kirjed
Kasumiaruanne	Lühendatud	Lühendatud	Lühendatud
Lisad	6 punkti	5 punkti	-

Allikas: autori koostatud Eesti ja Läti raamatupidamisseaduste alusel

Eestis registreeritud ettevõtetena või Läti maksutamise üldreeglite alusel tegutsevate ettevõtjatena peaksid nii Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ kui ka Pisi-Peetri OÜ esitama majandusaasta aruande, mis sisaldab vähemalt raamatupidamise aastaaruannet. Eelmärgitud aruanne peab sisaldama lühendatud bilanssi, kasumiaruannet ja aruandeaasta lisasid. Läti erinevuseks võrreldes Eesti nõuetega raamatupidamise aruande lisadele on asjaolu, et tuleb esitada aruandeperioodi keskmine täistööajale taandatud töötajate arv. Kuna Eesti mikroettevõtete kriteeriumite alusel on ettevõtete müügi käive maksimaalselt 50 000 eurot, saaksid kõik näitena toodud ettevõtted Lätis mikroettevõtete maksu maksjatena registreerides esitada lühema majandusaasta aruande. Aruanne koosneks ainult bilansist, mille lõppu on lisatud tavaliselt lisades esitatav oluline info, ja kasumiaruandest.

3.3. Hinnang mikroettevõtete maksustamisele Lätis, soovitused Eestile

Lätis mikroettevõtete maks kehtestati eesmärgiga luua töötutele iseendale tööandjaks saamisel soodsad tingimused ning see eesmärk sai ka täidetud. Mikroettevõtete maksuseadus on ettevõttele, mis vastab järgnevatele nõuetele: ettevõtte müügi käive ulatub kuni 100 000 euroni, ettevõttes töötab 3–5 töötajat, kellele makstakse töötasu maksimaalselt 720 eurot kuus töötaja kohta. Lisaks ka juhul, kui ettevõtte peamiseks kuluartikliks on tööjõukulud. Kuna Eesti mikroettevõtete kriteeriumiks oleva müügi käibe piirmäära suurus on poole väiksem ning üpris suure osatähtsusega tööjõukulude kõrval on ka muud kulud, ei oleks Eesti mikroettevõtetel mõistlik end Läti mikroettevõtete maksu maksjaks üldiselt registreerida. Oluliseks aspektiks on ka ettevõtte otsus kasumit jaotada ning tööjõukulude suurus. Kui ettevõttel pole plaanis kasumit

jaotada ning tööjõukulud ei ole kõige suuremaks kuluartikliks, on Eesti maksusüsteem ettevõttele soodsam.

Mikroettevõtete maksuseaduse peamiseks eesmärgiks oli ettevõtluse elavdamine muutes ettevõtlusega alustamist lihtsamaks ning atraktiivsemaks. Sellest lähtudes võiks ka Eestis välja töötada mikroettevõtete „toetusprogrammi“, mis vähendaks alustavate mikroettevõtete maksukoormust ning soodustaks ettevõtlusega alustamist. Lensnet OÜ ja Humberg Consult OÜ näitete alusel ei ole Eestis mikroettevõtete seisukohalt soodne rakendada ühtselt müügikäibele rakendatavat maksu, kuna nende ettevõtete puhul ei olnud peamisteks selgelt eristuvateks kuludeks tööjõukulud, Lensnet OÜ puhul ei olnud ettevõttel töötajaid ja Humberg Consult OÜ puhul ületas töötasu piirmäära, tuues kaasa märkimisväärselt kõrgema maksukoormuse.

Eestis ei saaks rakendada samu kriteeriume soodustatud maksu kasutamiseks, mis on Lätis. Eesti mikroettevõtete puhul saaks rakendada kriteeriumi, et müügikäive ei ületa aruandeaastal 50 000 eurot. Töötajate maksimaalse arvu piirang ei ole taolise müügikäibe juures mõttekas. Kuna Lätis on 2016. aastal miinimumtöötasuks 370 eurot ning mikroettevõtete maksu kohaselt maksimaalne töötasu töötaja kohta on 720 eurot, siis Eesti miinimumtöötasu 430 euro alusel võiks mikroettevõtete töötajate maksimaalne tasu olla $720 \text{ eurot} \div 370 \text{ eurot} \times 430 \text{ eurot} =$ ligikaudu 840 eurot. Maksupettuste vältimiseks peaks sarnaselt 2016. aastal kehtivale mikroettevõtete maksuseadusele mikroettevõtte osanik olema füüsiline isik ning ühe isiku nimel tohib olla vaid üks mikroettevõtte. Selleks, et saaks maksumäära vähendada, peaksid ettevõtted ausalt maksu maksma. Õiglase maksumäära leidmine nõuaks põhjalike uuringuid selleks, et maksumäär oleks piisavalt motiveeriv ettevõtlusega tegelema hakkamiseks aga ka piisavalt tasuv riigi jaoks. Järgnevalt on toodud mõningad ettepanekud mikroettevõtete maksusüsteemi arendamiseks.

Poliitik Kristiina Ojuland leiab, et Eestis kannatab ettevõtlus tervikuna kõrgete tööjõumaksude ja bürokraatia all ning lahti tuleks saada dogmast, mis välistab maksuerisused. Ühetaoline maksusüsteem ei motiveeri piisavalt inimesi Eestis ettevõtlusega tegelema. Rahva Ühtsuse Erakonna esinaisena esitles ta ettepanekut kehtestada väike- ja mikroettevõtetele aastas korra makstav maks, mida arvestatakse ettevõtte müügikäibelt 10% - 15%. Sellisel juhul esitaks ettevõtte aastas vaid ühe maksudeklaratsiooni. Lisaks peab ta vajalikuks ka tõsta käibemaksukohuslase piiri ning sotsiaalmaksu alampiiri kaotamist. (Ojuland, 2016)

Vandeadvokaat Leon Glikmani soovitus oleks kehtestada Eestis sotsiaalmaksu ülempiir ning ühtne 10%-lise maksumääraga mikroettevõtete ühendmaks, mida rakendatakse ettevõtte müügikäibe. Glikmani sõnul tõstaks see Eesti majanduse arengut ning inimeste soovi Eestis ettevõtlusega tegelema hakata. (Glikman, 2016)

Ka majandusanalüütiku Maris Lauri sõnul tuleks käibemaksukohuslase registreerimise piirmäära tõsta. Kui ettevõtte ületab piirmäära, peab ta oma hindadele lisama 20% ning tasuma käibemaksu. Oluline mõju sellel on mikroettevõtetele, kellest paljud teenivad oma müügikäibe eraisikute arvelt ning suure osa kuludest moodustavad tööjõukulud. Madal piir pärsib ettevõtte kasvuhuve. Valitsus on arutanud rahandusministeeriumi analüüsi käibemaksupiirmäära tõstmise mõjude üle ning nõustunud piiri tõstmisega 25 000 euroni. Käibemaksukohusluse piirmäär Lätis on 50 000 eurot ning Eestis võiks Lauri sõnul ettevõtetele seada vähemalt võrreldava kasvuvõimaluse. Kuigi taoline muudatus vähendaks arvestuslikult maksutulud, suurendaks see samas ka ettevõtete huvi kasvada ning pärsiks varimajandust, mistõttu realselt võivad maksutulud isegi kasvada. (Lauri, 2016)

Maris Lauri mõtteviisi kiidab ka Sven Sester, kuna piiri tõstes ei pea mikroettevõtted tulevikus esitama käibemaksudeklaratsioone, pidama käibemaksuarvestust ega taotlema tagasi ka käibemaksu. Suurimat kasu saaksid sellest just need ettevõtted, kes ei osta oma kaupa sisse vaid pakuvad teenust või valmistavad toodangu ise. Piirmäära tõstmine elavdaks majandust, mis kasvataks ka konkurentsivõimet, investeringuid ning töötasuse suurust. (Sester, 2016)

Järgnevalt on toodud Eesti mikroettevõtete maksusüsteemi näide alustavatele ettevõtetele, mis põhineb eelnevalt väljatoodud Eesti spetsialistide arvamustel. Näide on esitatud tabelis 3.9.

Tabel 3.9. Võimaliku Eesti mikroettevõtete maksusüsteemi mõju alustavale ettevõttele ettevõtete Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ ja Pisi-Petri OÜ näitel, eurodes

	Lensnet OÜ	Humberg Consult OÜ	Pisi-Petri OÜ
Müügikäive	49 934,00	49 576,00	47 796,00
Kulud	37 784,00	41 074,00	28 766,00
Ärikasum	12 150,00	8 502,00	19 030,00
Mikroettevõtete maks 10%	4 993,40	4 957,60	4 779,60
Kasum	7 156,60	3 543,40	14 249,40

Allikas: autori koostatud Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ ja Pisi-Petri OÜ majandusaasta aruannete alusel

Ettevõtetel, mis liigitub Eesti raamatupidaniseaduse alusel mikroettevõtteks, võiks olla võimalus maksta ühtset ettevõtte käibele rakendatavat ühendmaksu maksumääraga 10%. Töötajate töötasu ei tohiks ületada 840 eurot kuus. Käibemaksukohuslaseks ei ole kuni 50 000 eurose müügikäibe ettevõttel kohustuslik end registreerida. Mikroettevõtete maksu makstakse kord aastas ning seega oleks ka esitatavate maksudeklaratsioonide arvuks 1.

Ettevõtte Lensnet OÜ puhul ei oleks tabelis 3.9 kirjeldatud maksustamise viis kasulik. Võrreldes tabelis 3.1 ja tabelis 3.2 esitatud maksutamissüsteemide mõju kasumile, oleks ettevõtte maksukoormus võrreldes Läti maksustamise üldreegliga 3172 eurot suurem, võrreldes Läti mikroettevõtete maksuga 499 eurot suurem, võrreldes Eesti maksustamisnõuetega kasumi mittejaotamise korral 4993 eurot suurem ning jaotamise korral 1956 eurot suurem.

Ettevõtte Humberg Consult OÜ andmeid võrreldes tabelis 3.3 ja tabelis 3.4 toodud andmetega oleks ettevõttele endiselt Läti maksustamise üldreegel soodsam 164 euro võrra. Võrreldes tabelis 3.9 toodud maksusummat tabelites 3.3 ja 3.4 toodud Läti mikroettevõtete maksuseaduse alusel arvestatava maksusummaga on see 2725 euro võrra väiksem. Põhjuseks on töötasu ülemmäära mitteületamine. Võrreldes maksukoormust tabelis 3.3 ja tabelis 3.4 esitatud Eesti maksustamisnõuetega kasumi mitte jaotamise korral on maksusumma 971 eurot väiksem ning jaotamise korral 1486 eurot väiksem.

Ettevõtte Pisi-Petri OÜ andmete võrdlusel tabelis 3.5 ja tabelis 3.6 toodud andmetega selgub, et soodsaim maksusüsteem ettevõttele oleks Läti mikroettevõtete maksuseadus, mille maksukoormus on 478 eurot võrra väiksem. Võrreldes tabelis 3.9 toodud maksusummat Läti maksustamise üldreegliga oleks maksukoormus 813 euro võrra väiksem. Võrreldes maksukoormust tabelis 3.6 esitatud Eesti maksustamisnõuetega kasumi mitte jaotamise korral on maksusumma 165 euro võrra suurem ning kasumi jaotamise korral 2335 euro võrra väiksem.

Näitena toodud võimalik lahendus mikroettevõtete maksukoormuse ja aruandluse vähendamiseks põhineb Läti mikroettevõtete maksuseadusel, mida on kohendatud Eesti oludele vastavaks. Sellest tulenevalt sobib ka näitena toodud maksustamine peamiselt ettevõtetele, kelle kulustruktuuris on peamiseks kuluartikliks tööjõukulud. Põhjalikud uuringud oleks vajalikud selleks, et teada, milline on mikroettevõtete kulustruktuur, milline maksumäär oleks soodustaks ettevõtete loomist. Lisaks nõuab põhjalikku uurimist ka käibemaksukohuslase piirmäära tõstmise vajadus, mil määral ettevõtted seda vabastus kasutaksid. Oluline on, et maksumäär motiveeriks inimesi ettevõtlusega tegelema ning juba olemasolevaid ettevõtjaid ka ausalt makse

maksma ning oma tegelikke müügikäibeid kajastama. Ettevõttel on ka valikuvõimalus maksta makse Eesti üldise maksusüsteemi kohaselt.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli võrrelda mikroettevõtete maksustamist ja mikroettevõtete aruandlusele esitatavaid nõudeid Lätis ja Eestis tuues välja, kas Läti mikroettevõtete maksustamise põhimõtted võiks mõjutada Eestis registreeritud mikroettevõtete arvu. Võrdluse aluseks võeti kolme ettevõtte – Lensnet OÜ, Humberg Consult OÜ ja Pisi-Petri OÜ – 2014. aastal äriregistrile esitatud majandusaasta aruanded. Aruandest saadud andmetele rakendati Läti mikroettevõtete maksuseaduse, Läti maksustamise üldreegli ning Eesti maksusüsteemi 2016 aastal kehtivaid nõudeid.

Lätis on mikroettevõtetal võimalik valida kahe maksustamisviisi vahel – maksustamine üldreeglite alusel ning mikroettevõtete maksuseaduse alusel, millest viimane loodi eesmärgiga soodustada inimestel ettevõtlusega alustamist ning mikroettevõtete arengut. Mikroettevõtete maksuseadus on kõige kasulikum nendele ettevõtetele, kes vastavad mikroettevõtete maksuseaduse maksimaalsetele kriteeriumitele: müügi käive kuni 100 000 eurot, töötajate arv kuni viis, töötaja töötasu kuni 720 eurot ning peamiseks kuluartikliks on tööjõukulud. Mikroettevõtete maksuseaduse alusel maksab ettevõtte kord kvartalis oma tekkinud müügi käibelt esimesel kolmel tegevusaastal 9%-list ühendmaksu ning alates neljandast aastast 12%-list ühendmaksu. Eraldi tööjõuga seotud makse ning ettevõtte tulumaksu ei rakendata.

Töös võrdluse aluseks võetud kahe (Lensnet OÜ ja Humberg Consult OÜ) ettevõtte majandusaasta aruannete põhjal saab väita, et ettevõtte, kelle tööjõukulu pole ettevõtte kulude struktuuris suurim või kelle töötajate töötasu ületab maksimaalset lubatud töötasu piirmäära, peab tasuma märkimisväärselt suurema maksusumma. Sellest tulenevalt ei oleks mikroettevõtete maksuseaduse kohaldamine Eestis mõistlik. Mikroettevõtete maksuseaduses kasutatav maksustamis põhimõte on sobilik neile, kelle tööjõukulud on kogukulude struktuuris vähemalt 50%. Eesti puhul oleks takistuseks ka asjaolu, et Läti mikroettevõtete seaduse kohaselt tohib töötaja töötasu olla maksimaalselt 720 eurot. Lätis, kus on keskmiseks töötasu suuruseks 664 eurot kuus, võib 720 eurone piirmäär tunduda mõistlik samas kui Eestis on

keskmiseks töötasuks 1105 eurot. Lisaks ei kattu Eesti mikroettevõtete kriteeriumid Läti mikroettevõtete maksuseaduses välja toodud kriteeriumitega.

Kui võrrelda aga Läti maksustamise üldreeglit ning Eesti maksusüsteemi, mängib olulist rolli kasumi jaotamise otsus. Lätis maksustatakse tulumaksumääraga 15% kogu ettevõtte kasum, samas Eestis maksustatakse vaid jaotatud kasumi osa ning seda määraga 20/80. Lisaks on Eestis ettevõtetel kanda ka 33%-line sotsiaalmaksumäär ning 0,8%-line töötukindlustusmaks. Lätis peab ettevõtte kandma vaid 23,59%-lise sotsiaalmaksu ning 0,36 eurose äririskimaksu iga ettevõtte töötaja kohta.

Eesti poliitikud ja majandusspetsialistid on Eesti majanduse edendamiseks ning mikroettevõtete arengule kaasaaitamiseks pakkunud välja omapoolseid ideid. Kokkuvõtlikult seisneb idee mikroettevõtete käibemaksukohustusest vabastamises ning Eesti mikroettevõtete maksusüsteemi väljatöötamisest, mille kohaselt maksaks mikroettevõtte kord aastas ettevõtte müügikäibelt 10%-list ühendmaksu. Kuna taolise maksu maksmine on valikuline ning käibemaksukohuslaseks saavad end registreerida ka kohuslase piirmäära mitteületavad ettevõtted, on taolise soodustatud maksu sisseviimine üheks võimalikuks variandiks.

Kuigi teoorias tundus Läti maksusüsteem tõesti maksuimena, mis 2010. aastatel täitis oma eesmärgi, siis praegustes oludes peaksid ettevõtted tõsisemalt läbi mõtlema, kas ettevõtte registreerimine mujal riigis maksude optimeerimise eesmärgil ka soovitud tulemust annab. Esmapilgul soodsana tundunud maksusüsteem võib oma piirangute ja erandite tõttu osutuda hoopis märkimisväärselt ebasoodsamaks.

SUMMARY

TAXATION AND ANNUAL REPORTING FOR MICRO-ENTERPRISES IN LATVIA, COMPARISON WITH ESTONIA

Kerli Kurg

At the end of the year 2015 and at the beginning of year 2016 Estonian media published lots of articles about the new „Latvian economic miracle“. According to the articles Latvia had adopted a new entrepreneur-friendly taxation system for microenterprises. The articles also expressed the wish of the Estonian micro- and small-enterprises to go and register their companies in Latvia so that they would not have to bear the heavy tax burden in Estonia. Those articles were the actuation to writing this Bachelor’s thesis. The aim of this thesis is to compare the taxation and annual reporting requirements for micro-enterprises in Latvia with the requirements of taxation and annual reporting for micro-enterprises in Estonia.

The paper introduces Latvian taxation system. Since the year 2010 micro-enterprises are able to choose between two taxation systems – the first is the taxation according to the Latvian general rule and the second is the taxation according to the micro-enterprise tax law. According to the general rule an enterprise must pay the tax social tax of 23,59%, the businessrisk fee of 0,36 euros per employee and the corporate income tax of 15% of the gross payments of the profit.

The peculiarity of micro-enterprise tax law is that the enterprises entitled to this tax would only have to pay one compound tax of 9% of the turnover. The tax rate of 9% can be applied only for the first three years. Beginning from year four and on the tax rate applied the turnover will be 12%. If the turnover is below 7000,01 euros, then the tax rate of 9% will be applied throughout the economic activity of the enterprise. The tax is paid quarterly and

because of that, micro-enterprises would only have to submit four tax declarations in a year instead of twelve.

A company can register as a micro-enterprise taxpayer if it fits the following criteria: the turnover must not exceed the limit of 100 000 euros; the number of employees must not exceed five employees; the maximum salary of the employee must not exceed 720 euros per month; one micro-entrepreneur can only be involved in one micro-enterprise tax payer company; the founder of the company must be a physical person.

The thesis also introduces Estonian taxation system. At the moment there are no special requirements or opportunities for micro-enterprises when it comes to taxation of micro-enterprises. Enterprises in Estonia must pay the social tax of 33%, the unemployment insurance tax of 0,8% and the corporate income tax with the rate of 20/80. The peculiarity of the Estonian taxation system is that the income tax rate will apply only to the net payments of the profit.

The requirements of the annual reporting for micro-enterprises in Latvia and in Estonia are very similar due to the fact that both of them are based on the European Union accounting Directive 2013/34/EU. Micro-enterprises must submit the annual report that consists of at least financial statement. Financial statement must at least consist of the reduced balance sheet and income statement and financial statements annexes.

In Estonia the annexes must contain at least of the following: the total amount of off-balance sheet conditional and binding obligations; the liabilities which performance is covered by the security furnished by the undertaking, and the type and description of the furnished security; the prepayments made to members of the executive and senior management and the amount of granted loans, including the amount of loan repayment or writing-off or waiver of the loan, as well as terms of payment and interest rates and other important conditions; if an accounting entity has acquired or taken as security its own shares during the financial year, the following items that have been acquired or taken as security shall be provided in the management report as transferred and not transferred: the number of the shares and their nominal value or, in the absence of a nominal value, the accounting par value and the ratio in the share capital; the amount of consideration paid for the shares and the reason for their acquisition or taking as security. In Latvia the annexes must also include the number of employees. Micro-enterprise tax payer can submit the annual report that consists only of the balance sheet and income statement.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Economic development of Latvia. Ministry of Economics Republic of Latvia.

https://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/zin/2014_dec_eng.pdf
(25.04.2016)

Estonia | Economic Indicators. Trading Economics.

<http://www.tradingeconomics.com/estonia/indicators> (25.04..2016)

Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums (Raamatupidamise seadus). Vastu võetud Läti Seimi poolt 22. oktoobril 2015. a – Latvijas Vēstnesis, 222, 5540.

Glikman, L. (2016). Advokaat Glikman: Eestis on maksupõrgu.

<http://www.eesti.ca/advokaat-glikman-eestis-on-maksuporgu-aripaev/article47559>
(13.05.2016)

Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā (Mikroettevõtete maksuseaduse muutmise seadus). Vastu võetud Läti Seimi poolt 30. novembril 2015. a – Latvijas Vēstnesis, 131, 4324; Latvijas Vēstnesis, 248, 5566.

Helm, M. (2015). Helm: Läti 9-protsendiline käibepõhine maks mikrofirmadele on hea mõte.

<http://www.pealinn.ee/newset/helm-lati-9-protsendine-kaibepohine-maks-mikrofirmadele-on-hea-mote-n142871> (13.05.2016)

Jansen-Diener, E. (2015). Õhem aastaaruanne, ent rohkem statistikat.

<http://www.raamatupidaja.ee/uudised/2015/10/28/ohem-aastaaruanne-ent-rohkem-statistikat> (22.04.2016)

Kogumispensionide seadus. Vastu võetud Riigikogus 14. aprillil 2004. a –

RT I 2004, 37, 252; RT I, 30.12.2015, 80.

Käibemaksuseadus. Vastu võetud Riigikogus 10. detsembril 2003. a –

RT I 2003, 82, 554; RT I, 29.04.2016, 7.

Latvia | Economic Indicators. Trading Economics.

<http://www.tradingeconomics.com/latvia/indicators> (25.04.2016)

Lauri, M. (2016). Käibemaksukohuslus alaku 50 tuhandest eurost.

<https://marislauri.ee/2016/02/10/kaibemaksukohuslus-alaku-50-tuhandest-eurost/>
(15.05.2016)

- Leibus, I. (2016). Micro–Enterprise Tax as Means of Promoting Entrepreneurship in Latvia. [https://www.researchgate.net/publication/278683755_Micro–Enterprise_Tax_as_Means_of_Promoting_Entrepreneurship_in_Latvia](https://www.researchgate.net/publication/278683755_Micro-Enterprise_Tax_as_Means_of_Promoting_Entrepreneurship_in_Latvia) (25.04.2016)
- Leibus, I. (2014). Problematic Aspects of Micro-Enterprise Tax in Latvia. <http://erd.asu.lt/erd/article/view/97/94> (17.05.2016)
- Majandusaasta aruanne. (2014). Humbert Consult OÜ.
- Majandusaasta aruanne. (2014) Lensnet OÜ.
- Majandusaasta aruanne. (2014). Pisi-Peetri OÜ.
- Mandatory State Social Insurance Contributions. Valsts ieņēmumu dienests. <https://www.vid.gov.lv/default.aspx?tabid=8&id=6850&hl=2> (06.05.2016)
- Matsalu, E. (2016). Lāti maksuime solgib turgu. – *Āripāev*, 14. märts, lk 3.
- Mikrouzņēmumu nodokļa likums (Mikroettevõtete maksuseadus). Vastu vøetud Lāti Seimi poolt 9. augustil 2010. a – Latvijas Vēstnesis, 131, 4324.
- Nodokļa nomaksas kārtība (Maksimumsmise protsess). Valsts ieņēmumu dienests. <https://www.vid.gov.lv/print.aspx?tabid=8&id=5826&hl=1> (26.04.2016)
- Ojuland, K. 2016. Kristiina Ojulandi kõne RŪE ūldkogul. <http://rue.ee/WP/kristiina-ojulandi-kone-rue-uldskogul-17-04-2016-igasse-perre-kolmlast/> (15.05.2016)
- Palmbaha, I. (2016). Most important Latvian tax changes in 2016. [http://www.grantthornton.lv/en/insights/most–important–latvian–tax–changes–in–2016–most–important–latvian–tax–changes–in–2016/](http://www.grantthornton.lv/en/insights/most-important-latvian-tax-changes-in-2016-most-important-latvian-tax-changes-in-2016/) (27.04.2016)
- Pievienotās vērtības nodokļa likums. Vastu vøetud Lāti Seimi poolt 29. novembril 2012. a – Latvijas Vēstnesis, 197, 4800.
- Raamatupidamise seadus. Vastu vøetus Riigikogu poolt 20. novembril 2002. a – RT I 2002, 102, 600; RT I, 30.12.2015, 65.
- RTJ 15 Lisades avalikustatav informatsioon. Vastu vøetud Raamatupidamise Toimkonna poolt 26. jaanuaril 2016. a – RT III, 10.01.2015; RT III, 02.03.2016, 1.
- Raudkivi, K. (2015). Lāti mikroettevõtete maksuerisused.
- Sester, S. (2016). Kāibemaksust vabaks. Mikroettevõtjal vähem paberitøød. [http://svensester.ee/aripaev–kaibemaksust–vabaks–mikroettevojtal–vahem–paberitood/](http://svensester.ee/aripaev-kaibemaksust-vabaks-mikroettevojtal-vahem-paberitood/) (14.05.2016)
- Sotsiaalmaksuseadus. Vastu vøetud Riigikogus 13. detsembril 2000. a – RT I 2000, 102, 675; RT I, 06.04.2016, 12.

Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted. Statistikaameti andmebaas.

<http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/10Majandusuksused/045Ettevetjad/045Ettevetjad.asp> (07.05.2016)

TSD, ESD ja tõendid 2016. Eesti Maksu- ja Tolliamet.

<http://www.emta.ee/et/ariklient/tulu-kulu-kaive-kasum/maksudeklaratsioonid/tsd-esd-ja-toendid-2016> (07.05.2016)

Tulumaksuseadus. Vastu võetud Riigikogu poolt 15. detsembril 1999. a–

RT I 1999, 101, 903; RT I, 17.12.2015, 23.

Töötuskindlustusmakse määrad aastatel 2015–2018. Vabariigi Valitsuse määrus 26. aprill

2014. a – RT I, 28.09.2014, 2.

What is SIA? Limited liability company. Company formation and accounting in Latvia.

<http://www.company-taxes.info/related-information/what-is-sia> (21.04.2016)

Äriseadustik. Vastu võetud Riigikogus 15. veebruaril 1995. a –

RT I 1995, 26, 355; RT I, 30.12.2015, 73.

LISAD

Lisa 1. Arvutused näite 1 põhjal, eurodes

	Mikroettevõtte maks	Üldine reegel
MÜÜGIKÄIVE	99 601	99 601
Tööjõukulude kogusumma	42 600	52 937
sh netotöötasude kogusumma	$720 \times 5 \times 12 = 42600$	$490 \times 5 \times 12 = 29 400$
sh tööjõumaksude kogusumma	0	23 537
Muud kulud aasta kohta (20% müügi käibelt)	$99 601 \times 20\% = 19 920,20$	$99 601 \times 20\% = 19 920,20$
ÄRIKASUM	$99 601 - 42 600 - 19 920,20 = 37 080,80$	$99 601 - 23 537 - 19 920,20 = 26 743,80$
Mikroettevõtte maks (9% käibest)	$99 601 \times 9\% = 8 964,09$	0
Ettevõtte tulumaks (15% kasumist)	0	$26 743,80 \times 15\% = 4 011,57$
PUHASKASUM	$37 080,80 - 8 964,09 = 28 116,71$	$26 743,80 - 4 011,57 = 22 732,23$
Maksukoormus	8 964,09	$23 537 + 4 011,57 = 27 538,57$

Allikas: autori koostatud Inguna Leibusi uurimistöö alusel

Lisa 2. Läti ja Eesti bilansiskeemide võrdlus

Läti bilansiskeem	Eesti bilansiskeem
AKTIVA	*Varad
Pikaajalised investeeringud	*Käibevarad
Immateriaalne põhivara	*Kokku käibevarad
Masinad ja seadmed	*Põhivarad
Pikaajalised finantsinvesteeringud	*Kokku põhivarad
Käibevara	*Kokku varad
Varud	*Kohustised ja omakapital
Deebitorid / Ostjate kohustised meie ees	*Kohustised
Lühiajalised finantsinvesteeringud	*Lühiajalised kohustised
Raha	*Lühiajalised eraldised
PASSIVA	*Kokku lühiajalised kohustised
Omakapital	*Pikaajalised kohustised
Reservkapital	*Pikaajalised eraldised
Pikaajalised kohustised	*Kokku pikaajalised kohustised
Lühiajalised tarnevõlad / kreditorid	*Kokku kohustised
	*Omakapital
	*Sissemaksmata osakapital
	*Kokku omakapital
	*Kokku kohustised ja omakapital

Allikad: RPS Lisa 1, 2015; Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, 2015

Lisa 3. Lensnet OÜ kasumiaruanne, eurodes

MÜÜGIKÄIVE	49 934,00
Kauba-, varud	32 703,00
Muud tegevuskulud	4 625,00
Põhivara kulum	456,00
ÄRIKASUM	12 150,00

Allikas: Lensnet OÜ majandusaasta aruanne 2014

Lisa 4. Humberg Consult OÜ kasumiaruanne, eurodes

	Läti maksustamise üldreegeli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtete kasumile
MÜÜGIKÄIVE	49 576,00	49 576,00	49 576,00
Kaubad, varud	73,00	73,00	73,00
Muud tegevuskulud	21 941,00	21 941,00	21 941,00
Põhivara kulum	1 519,00	1 519,00	1 519,00
Tööjõukulud	21 679,63	20 761,20	23 469,86
Töötasu	17 541,00	17 541,00	17 541,00
sh kogumispensioni makse	0,00	0,00	350,82
sh töötu- kindlustusmaks	0,00	0,00	280,66
sh üksikisiku tulumaks	2 989,82	0,00	2157,91
sh töötaja sotsiaalmaks	1 841,81	0,00	0,00
Sotsiaalmaks	4 137,92	0,00	5 788,53
Tööandja töötuskindlustusmaks	0,00	0,00	140,33
Äririsikimaks	0,72	0,00	0,00
Töötasu ületava osa maks	0,00	3 220,20	0,00
ÄRIKASUM	4 363,37	5 281,80	2 573,14

Allikas: autori koostatud Humber Consult OÜ majandusaasta aruanne 2014 ja tabel 2.2 põhjal

Lisa 5. Pisi-Petri OÜ kasumiaruanne, eurodes

	Läti maksustamise üldreegeli mõju ettevõtte kasumile	Läti mikroettevõtete maksuseaduse mõju ettevõtte kasumile	Eesti maksusüsteemi mõju ettevõtete kasumile
MÜÜGIKÄIVE	47 796,00	47 796,00	47 796
Kaubad, varud	9 940,00	9 940,00	9 940,00
Muud tegevuskulud	4 659,00	4 659,00	4 659,00
Põhivara kulum	472,00	472,00	472,00
Muud kulud	41,00	41,00	41,00
Tööjõukulud	16 874,98	13 654,00	18 269,05
Töötasu	13 654,00	13 654,00	13 654,00
sh kogumispensioni maks	0,00	0,00	273,08
sh töötu- kindlustusmaks	0,00	0,00	218,46
sh üksikisiku tulumaks	2 560,82	0,00	1 408,49
sh töötaja sotsiaalmaks	1 433,67	0,00	0,00
Sotsiaalmaks	3 220,98	0,00	4 505,82
Tööandja töötuskindlustusmaks	0,00	0,00	109,23
Äririsikimaks	1,08	0,00	0,00
ÄRIKASUM	15 809,02	19 030,00	14 414,95

Allikas: Pisi-Petri OÜ majandusaasta aruanne 2014